

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

Visuomenės nuostatų tyrimo Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu atlikimas

A T A S K A I T A

Projektas „Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos
vertinimo principai ir rodikliai“ pagal Europos fondo trečiųjų šalių piliečių
integracijai 2007 m. metinės programos tikslus

Sutarties Nr.: D4-657/EIF/2007/1/11/RM/2/STI/ETC/ESFA/1

Ataskaitą parengė:

Vida Beresnevičiūtė
Tadas Leončikas
Karolis Žibas

Vilnius 2009 m.

TURINYS

Tyrimo „Visuomenės nuostatos apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius“ santrauka	3
1. PAGRINDINĖS TYRIMO CHARAKTERISTIKOS	5
2. ĮVADAS	8
2.1. TYRIME VARTOJAMOS SĄVOKOS	10
2.2. KLAUSIMYNO STRUKTŪRA	13
3. TYRIMO ATASKAITA	14
3.1. LIETUVOS GYVENTOJŲ SOCIALINĖS DISTANCIJOS NUOSTATOS TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIŲ ATŽVILGIU	14
3.2. LIETUVOJE GYVENANTYS TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIAI: ŠALYS, IŠ KURIŲ ATVYKSTAMA, ATVYKIMO TIKSLAI	24
3.3. LIETUVOS GYVENTOJŲ SANTYKIŲ SU TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIAIS POBŪDIS	29
3.4. TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIAI LIETUVOS VISUOMENĖJE: DARBAS, UŽSIĖMIMAS, VEIKLA LIETUVOJE	32
3.5. GALIMŲ VALSTYBĖS PRIEMONIŲ, SKIRTŲ TREČIŲJŲ ŠALIŲ PILIEČIŲ INTEGRACIJAI, VERTINIMAS	36
3.6. PAGRINDINĖS TYRIMO IŠVADOS IR APIBENDRINIMAI	40
PRIEDAI:	
1 Priedas. Tyrimo klausimynas	43
2 Priedas. Atsakymų į anketos klausimus pasiskirstymai	51

TYRIMO
„Visuomenės nuostatos apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius“
SANTRAUKA

Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras, įgyvendindamas projektą „Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos vertinimo principai ir rodikliai“, bei siekdamas nustatyti visuomenės nuostatas Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu, atliko visuomenės nuomonės tyrimą. Reprezentatyvią visuomenės nuomonės apklausą 2009 m. balandžio mėn. atliko UAB RAIT, kurios metu apklausta 1025 15–74 m. amžiaus nuolatinių Lietuvos gyventojų. Tai pirmoji išsami gyventojų apklausa apie trečiųjų šalių piliečius Lietuvoje.

Tyrimu siekta atskleisti Lietuvos gyventojų socialinės distancijos nuostatas trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu, nuomones apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius (šalys, iš kurių atvyksta, atvykimo tikslai, veikla, pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria), Lietuvos gyventojų santykių su trečiųjų šalių piliečiais pobūdis, galimų valstybės priemonių, skirtų trečiųjų šalių piliečių integracijai, vertinimas.

Tyrimo duomenys analizuojami pagal temines sritis, pateikiant pagrindinius atsakymų pasiskirstymus. Taip pat tyrimo duomenys lyginami su anksčiau Lietuvoje atliktų tyrimų rezultatais. Ataskaitos pabaigoje pateikiami pagrindiniai apibendrinimai ir išvados.

Atlikus reprezentatyvios Lietuvos gyventojų nuomonės apklausos apie Lietuvoje gyvenančių ar į ją atvykstančių trečiųjų šalių piliečius duomenų analizę, pastebimos šios pagrindinės tendencijos.

Tyrimo duomenys leidžia teigti apie pastaruoju metu pastebimą tam tikrą socialinės distancijos stiprėjimą, tačiau stabilią socialinės distancijos įvairių socialinių grupių atžvilgiu hierarchiją. Labiausiai išreikštas nepakantumas etninėms (rasinėms) grupėms, į kurias patenka ir trečiųjų šalių piliečiai. Socialinis pakantumas bendradarbių atžvilgiu yra didesnis nei kaimynų, išskyrus asmenis su psichikos negalia, kurių beveik pusė Lietuvos gyventojų nenorėtų matyti nei kaimynais, nei bendradarbiais. Stipriausios neigiamos nuostatos įvairių socialinių grupių atžvilgiu yra būsto nuomos atveju – nuomoti būsto nemėgstamoms grupėms nenorėtų didžioji Lietuvos gyventojų dauguma.

Visuomenėje vyrauja nuostatos, kad per pastaruosius dvejus metus į Lietuvą daugiausiai trečiųjų šalių piliečių atvyko iš Kinijos ir Baltarusijos, siekdami čia įsidarbinti. Didžioji dauguma Lietuvos gyventojų palankiai vertina iš Vakarų ir iš „naujųjų“ Europos Sąjungos šalių atvykstančius užsieniečius. Iš trečiųjų šalių atvykstančius imigrantus (pvz., kinus, turkus, kazachus) palankiai vertina kiek daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų, kai atvykstančiuosius iš Pakistano ir Libano – tik trečdalis respondentų.

Aptariant Lietuvos gyventojų santykius su trečiųjų šalių piliečiais remiantis tyrimo duomenimis, daugiausia patirties apie Lietuvoje gyvenančius užsieniečius Lietuvos gyventojai turi iš netiesioginių šaltinių – žiniasklaidos priemonių, tarp kurių dominuoja televizija, daugiausia informacijos suteikusi apie Lietuvoje gyvenančius pabėgėlius. Maždaug trečdalis apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų nėra susidūrę, jiems nėra tekę girdėti ar bendrauti su trečiųjų šalių piliečiais ne ES piliečiais Lietuvoje. Maždaug kas dešimtas Lietuvos gyventojas yra turėjęs tiesioginių kontaktų su įvairiais Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais ne ES piliečiais, tarp kurių geriausiai pažįstami yra žemos kvalifikacijos darbą Lietuvoje dirbantys ir studijuojantys užsieniečiai.

Lietuvos gyventojai linkę akcentuoti užimtumo svarbą (tikslą dirbti, įsidarbinimo pirmenybę teikti Lietuvos piliečiams ir kt.) Lietuvoje gyvenančių užsieniečių atžvilgiu, tačiau vyraujanti gyventojų nuomonė atskleidžia tam tikrą nerimą dėl galimų socialinių neramumų ar potencialių grėsmių, kurias lemia užsieniečių buvimas Lietuvoje. Nors didžioji dauguma apklaustųjų teigia, kad Lietuvoje gyvenantys ar atvykstantys užsieniečiai dirba, tačiau daugiau nei pusė linkę sutikti, jog Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius trečiųjų šalių piliečius išlaiko mokesčių mokėtojai, taip pat tyrime nėra linkę palaikyti didesnio valstybės dėmesio į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai.

Vertinant valstybės vaidmenį migracijos procesuose, dauguma Lietuvos gyventojų yra linkę palaikyti griežtesnę atvykstančių užsieniečių kontrolę ir veiklos reglamentavimą, ribojant jų skaičių, apibrėžiant prioritėtines šalis ir išduodant leidimus tik esant darbo, užkertant kelią užsieniečių apsigyvenimui Lietuvos teritorijoje. Vertinant integracines priemones, palankiausiai Lietuvos gyventojai vertina priemones, skirtas vaikų švietimo ir lietuvių kalbos kursų organizavimui. Daugiausia abejonių Lietuvos gyventojams kelia vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant socialinę paramą ir socialinio būsto suteikimas.

Lietuvos gyventojai prioritetą teikia potencialiems migrantams iš Baltarusijos, Ukrainos ir Moldovos. Dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų nepalankiai vertina potencialius migrantus iš Afrikos

1. PAGRINDINĖS TYRIMO CHARAKTERISTIKOS

Pagrindinis tyrimo tikslas:

- nustatyti visuomenės nuostatas Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu.

Šiam tikslui pasiekti keliama tokie tyrimo uždaviniai:

- atskleisti Lietuvos gyventojų socialinės distancijos nuostatas trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu;
- atskleisti gyventojų nuostatas apie trečiųjų šalių piliečius Lietuvoje pagal šalis, iš kurių atvyksta, atvykimo tikslus ir problemas, su kuriomis susiduria trečiųjų šalių piliečiai;
- atskleisti gyventojų santykių su/j trečiųjų šalių piliečiais pobūdį;
- atskleisti gyventojų apie trečiųjų šalių piliečių indėlį į Lietuvos visuomenę;
- atskleisti gyventojų nuomonę apie valstybės taikomas priemones trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu (atvykstančiųjų skaičiaus kontrolė, integracinių priemonių taikymas ir kiti prioritetai).

Tyrimo klausimyną sudarė 17 teminių klausimų (virš 250 kintamųjų) ir 13 socialinių demografinių klausimų apie respondentą.

Tyrimo metodas: reprezentatyvi anketinė Lietuvos gyventojų apklausa tiesioginio interviu būdu.

Imties dydis: 1025 15 – 74 m. nuolatinių Lietuvos gyventojų.

Atrankos metodas: Respondentams atrinkti taikyta reprezentatyvi tikimybinė atranka, įvertinant 15-74 m. Lietuvos gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą, amžių, lytį, išsimokslinimą. Apklausos rezultatų paklaida neviršija 3 %.

Lauko darbų suvestinė

Aplankyta namų ūkių	2327
Apklausta	1025
Nebuvo namuose, nerasta	552
Atsisakė dalyvauti apklausoje	440
Neatitiko atrankos kriterijų	310

Duomenis surinko: Rinkos tyrimų kompanija UAB RAIT.

Apklausos atlikimo data: apklausa atlikta 2009 m. balandžio 3 d. – 10 d.

1 lentelė. Apklaustų gyventojų pasiskirstymas:

		N	Proc.
Gyvenamosios vietovės dydis	Iki 2000 gyventojų	335	32,7
	2001 -30 000 gyventojų	193	18,8
	30 001 – 180 000 gyventojų	136	13,2
	Virš 180 000 gyventojų	362	35,3
Apskritis	Alytaus	53	5,2
	Kauno	206	20,1
	Klaipėdos	112	11,0
	Marijampolės	50	4,9
	Panevėžio	87	8,5
	Šiaulių	105	10,3
	Tauragės	37	3,6
	Telšių	47	4,6
	Utenos	51	5,0
	Vilniaus	276	26,9
Lytis	Vyrai	491	47,9
	Moterys	534	52,1
Tautybė	Lietuvis/lietuvė	887	86,5
	Rusas/rusė	61	6,0
	Lenkas/lenkė	54	5,3
	Kita	19	1,9
	Nenurodė	3	0,3
Amžius	15-24 m.	208	20,3
	25-34 m.	146	14,2
	35-44 m.	154	15,0
	45-54 m.	195	19,0
	55-64 m.	124	12,1
	65-74 m.	197	19,2
Išsimokslinimas	Pradinis	88	8,6
	Pagrindinis	177	17,3
	Bendras vidurinis	384	37,5
	Povidurinis	129	12,6
	Aukštesnysis	48	4,6
	Aukštasis	198	19,4

Užimtumas	Dirba	480	46,8
	Nedirba	545	53,2
Užsiėmimas			
Užsiėmimas	Vadovas, įmonės savininkas	34	3,4
	Tarnautojas	95	9,2
	Specialistas	145	14,1
	Darbininkas	177	17,3
	Ūkininkas	16	1,5
	Pensininkas	268	26,2
	Bedarbis	100	9,8
	Namų šeimininkė/vaiko priežiūros atostogos	42	4,1
	Moksleivis, studentas	142	13,8
	Kita	3	0,3
	Nežino, neatsakė	3	0,3
Pajamos vienam šeimos nariui			
Pajamos vienam šeimos nariui	iki 600 Lt	257	25,0
	601-800 Lt	202	19,7
	801-1100 Lt	196	19,1
	Daugiau nei 1100 Lt	243	23,7
	Atsisakė nurodyti	127	12,4

Išsami informacija apie tyrimą ir pirminiai tyrimo duomenys pateikiami prieduose.

2. ĮVADAS

Visuomenės požiūris į Lietuvoje gyvenančius ir kasmet į šalį atvykstančius trečiųjų šalių piliečius iniciavo Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras pagal vykdomą projektą „Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos vertinimo principai ir rodikliai“. Tyrimą parengė autorių grupė, kurią sudarė Etninių tyrimų centro darbuotojai, minėto projekto vykdytojai dr. Tadas Leončikas, dr. Vida Beresnevičiūtė ir Karolis Žibas.

Atlikta analizė remiasi 2009 m. balandžio 3 d. – 10 d. rinkos analizės ir tyrimų grupės RAIT atliktos reprezentatyvios visuomenės apklausos duomenimis, kuri buvo vykdoma naudojant specialiai ekspertų parengtą klausimyną; ekspertų diskusijų medžiagą (fokus grupė) bei su trečiųjų šalių piliečių problematika susijusius duomenis.

Šioje ataskaitoje (o taip pat ir klausimyne) trečiųjų šalių piliečiais vadinami ne ES piliečiai (kitaip tariant trečiųjų šalių piliečiais yra laikomi asmenys, kurie nėra Europos Sąjungos piliečiai, t.y. neturi Europos Sąjungos valstybių narių pilietybės. Trečiųjų šalių piliečiais taip pat nėra laikomi Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių (EFTA narės – Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas, Šveicarija) piliečiai). Taip pat visuomenės apklausoje teiraujantis respondentų nuomonės buvo vartojama užsieniečio sąvoka.

Lietuvoje gyvenančių ir į šalį kasmet atvykstančių trečiųjų šalių piliečių nuostatos visuomenėje analizuojamos visuomenės išreikštų nuostatų aspektu; t.y., nagrinėjant socialinę distanciją, lyginant nuostatas įvairių grupių atžvilgiu bei analizuojant teiginių apie trečiųjų šalių piliečių (ne ES piliečių) vertinimus bei nuomonę apie šios grupės atstovams iškylančius sunkumus. Taip pat analizuojamas visuomenės požiūris į Lietuvoje vykstančius imigracijos reiškinius ir migracijos politikos įgyvendinimo procesus. Galiausiai, tyrimas atskleidžia visuomenės suvokimą apie vykstančius trečiųjų šalių piliečių imigracijos į Lietuvą procesus.

Pagrindiniai duomenis ir apibendrinantys grafikai pateikiami kiekvieno skyriaus pabaigoje. Tyrimo klausimynas pateikiamas prieduose.

* * *

Ekspertinė analizė: tiek ruošiant klausimyną, tiek tyrimo ataskaitą, buvo organizuojamas ekspertų posėdis fokus grupės principu. Pagrindinės ekspertų aptartos temos:

- Su trečiųjų šalių piliečiais siejamų sąvokų ir kategorijų laukas;
- Socialiniai, ekonominiai ir politiniai procesai, turintys didžiausios įtakos formuojantis Lietuvos gyventojų nuomonei apie Lietuvoje gyvenančius ir kasmet į Lietuvą atvykstančius trečiųjų šalių piliečius;
- Etninių tyrimų centro vykdytų apklausų apie visuomenės nuomones įvairių etninių grupių atžvilgiu apžvalga;
- ES valstybėse narėse bei ES institucijų vykdytų apklausų apie visuomenės nuomones įvairių etninių grupių atžvilgiu apžvalga;
- 2009 m. balandžio 3 d. – 10 d. apklausos rezultatų analizė ir interpretacija.

Ekspertų posėdyje dalyvavo:

- Projekto vadovė dr. Vida Beresnevičiūtė (Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras);
- Projekto vykdytojas dr. Tadas Leončikas (Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras);
- Projekto vykdytojas Karolis Žibas (Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras);
- Vita Petrušauskaitė (Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras).

2.1. TYRIME VARTOJAMOS SĄVOKOS

Šioje apklausoje trečiųjų šalių piliečiais laikomi asmenys, kurie nėra Europos Sąjungos piliečiai, t.y. neturi Europos Sąjungos valstybių narių pilietybės. Trečiųjų šalių piliečiais taip pat nėra laikomi Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečiai (t.y. EFTA narės – Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas, Šveicarija).

Socialiniai mokslai remiasi prielaida, kad nei rasė, lytis, amžius ar kitos kategorijos, neturi objektyvios biologinės reikšmės. Bendrąją prasme, visos šios kategorijos yra socialinio susitarimo dalykas, kam priskiriama kokia reikšmė. Apibrėžus tam tikrą grupę žmonių tam tikra kategorija, jai priskiriamos tam tikros savybės (charakteristikos) ir elgesio ypatumai, kurie taip pat lemia tam tikrus santykius tarp individų ir socialinių grupių. Ilgainiui priskiriami stereotipai, reprezentacijos turi įtakos veiksams.

Sudarant tyrime naudojamų kategorijų sąrašą remiamasi ankstesnių tyrimų duomenimis ir išplėstu trečiųjų šalių piliečių sąrašu.

Kategorijų sąrašą sudaro šios pagrindinės kintamųjų grupės:

- etninė ir rasinė kilmė, priklausomybė;
- religija, tikėjimas, įsitikinimai ar pažiūros;
- socialinė padėtis;
- kalba;
- negalia;
- lytinė orientacija;
- kitos kategorijos.

Etninė kilmė, tautybė, rasė (etninė ir rasinė kilmė, priklausomybė)

Apibrėžiant etninę, rasinę kilmę ar tautybę šiame tyrime naudotos šios kategorijos – tautybė ir rasė (kaip apibendrinančios) ir atskiros etninių grupių kategorijos. Bet kokia rasė ar etninė kilmė yra numanoma, priklausoma nuo šalies konteksto ir vienai ar kitai kategorijai priskiriamos socialinės reikšmės, todėl šiame tyrime naudojamos dvi apibendrinančios kategorijos – juodaodžiai ir kitos rasės (odos spalvos) asmenys. „Kitos rasės (odos spalvos) asmenys“ ir „juodaodžiai“ – ankstesniuose tyrimuose naudotos kategorijos (ETC tyrimai; Tolerancijos profiliai (2003) – juodaodžiai naudoti kaip iš kitų šalių atvykstančius krepšininkus identifikuojanti (konkretizuojanti) kategorija), nors šios dvi kategorijos gali būti persidengiančios.

Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro atlikti visuomenės nuostatų¹ bei kitokio pobūdžio tyrimų rezultatai liudija vienpuses ir neigiamas visuomenės nuostatas kai kurių mažumų grupių (pavyzdžiui, romų, čečėnų, musulmonų) atžvilgiu.

Remiantis anksčiau atliktų tyrimų duomenimis, pasirinktos trys Lietuvos visuomenėje labiausiai nemėgstamos etninės grupės:

- romai;
- čečėnai;
- pabėgėliai.

¹ Visuomenės nuomonės apklausa "Požiūris į darbo migrantus". 2008 03 31:

<http://www.ces.lt/news.php?strid=4298&id=4352>

Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro užsakymu UAB Spinter tyrimai atliktos visuomenės nuomonės apklausos rezultatai, 2007: <http://www.ces.lt/downloads/structure/files/ETC%202007%2002%2005-19%20apklausa.pdf>

Šis sąrašas papildytas potencialiais trečiųjų šalių piliečiais: „kinais“, „kazachais“, „pakistaniečiais“, „turkais“, „moldavais“. Tačiau atliekant duomenų analizę, visos kategorijos turi būti vertinamos santykinai, nes ne visais klausimais aiški respondentų priskiriama reikšmė, pavyzdžiui, pateikdami atsakymus apie Lietuvoje gyvenančius ukrainiečius, respondentai gali galvoti ir apie ukrainiečius kaip tradicinę Lietuvos etninę grupę, ir apie neseniai atvykusius darbo migrantus. Taip pat santykinis skyrimas yra tarp „čečėnų“, „pabėgėlių“ ar „musulmonų“, nes šios kategorijos taip pat gali persidengti.

Taip pat matuojamos nuostatos pagrindinių Lietuvos etninių mažumų atžvilgiu. ETC tyrimų duomenimis, paskutinių metų tendencija – stiprėjantis nepakantumas pagrindinių Lietuvos etninių mažumų atžvilgiu:

- rusai;
- lenkai;
- žydai;
- totoriai.

Kalbinės grupės

Nuostatoms daugumos kalbos nemokėjimo atžvilgiu įvertinti ir atsižvelgiant, kad nėra ankstesnių tyrimų duomenų, naudojamos dvi kategorijos:

- kita gimtąja kalba kalbantys asmenys;
- lietuvių kalbos nemokantys asmenys.

Religija, tikėjimas, įsitikinimai ar pažiūros

Atsižvelgiant į anksčiau atliktus tyrimus² ir statistinius duomenis, ši kategorijų grupė išskaidyta į šiuos variantus:

- tradiciniai krikščioniškos kilmės tikėjimai;
- kiti (netradiciniai) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimai;
- Jehovos liudytojai;
- valstybės neregistruoti religiniai tikėjimai;
- musulmonai;
- hinduistai, budistai.

Kitos kategorijos

Nuostatoms dėl žmonių socialinės padėties įvertinti tyrime derinamos „žemesnė socialinė padėties“ ir „aukštesnė socialinė padėties“ kategorijos.

Taip pat į sąrašą įtrauktos dvi socialiai pažeidžiamos grupės, kurių atžvilgiu vyrauja neigiamos visuomenės nuostatos – homoseksualūs asmenys ir iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys. Pastaroji kategorija leido įvertinti visuomenės nuostatų pokyčius ir palyginti jas kitų grupių atžvilgiu.

2 Lietuvos gyventojų apklausa apie religinius judėjimus. Kiekybinio tyrimo ataskaita. Tyrimą Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos užsakymu atliko Baltijos tyrimai. Lietuvos Barometras Nr.179 (2007m. lapkritis). Diskriminacijos dėl religijos ir įsitikinimų Lietuvoje tyrimo ataskaita. 2007. Lygių galimybių kontrolieriaus užsakymu tyrimą atliko Naujųjų religijų tyrimų ir informacijos centras (NRTIC). <http://www.lygybe.lt/assets//Diskriminacija%20dėl%20religijos%20ir%20įsitikinimų.pdf>

Nuostatų tyrimas

Atliktas tyrimas, skirtas Lietuvos gyventojų nuostatoms tirti, atskleidžia nuomones, nuostatas įvairių socialinių grupių atžvilgiu ir jų pokyčius, subjektyvų įsivaizdavimą apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius, galimą jų skaičių, patiriamas problemas. Gyventojų nuostatų tyrimai svarbūs, nes fiksuoja bendrą nagrinėjamo reiškinio suvokimą. Toks tyrimas įvertina bendrą socialinį kontekstą, visuomenės nuomonės tendencijas tam tikru metu. Reguliariai atliekami nuostatų tyrimai suteikia informacijos apie nuostatų kaitą ir gali būti taikomi kaip tam tikras įspėjimo (pavyzdžiui, prielaidos diskriminacijai) ar socialinės politikos įrankis.

Tarpgrupinėms nuostatoms nagrinėti ar stereotipams tirti yra skirti specialūs tyrimai ir metodai. Nors nuostatos ir vertybės nevisiškai apibūdina konkretų jas deklaruojančių individų elgesį, reprezentatyvi apklausa leidžia įvertinti įvairių socialinių grupių skirtumams teikiamą reikšmę bei išvysti, ką visuomenė toleruoja ir kam yra nepakanti (Leončikas 2007)³.

³ In: Dabartinės Lietuvos kultūros raidos tendencijos: vertybiniai virsmai. Kolektyvinė monografija. Sudarytoja: Žiliukaitė R. Kultūros, filosofijos ir meno institutas, Vilnius, 2007, p. 89-107.

2.2. KLAUSIMYNO STRUKTŪRA

Iš viso tyrime naudotą klausimyną sudarė 17 teminių klausimų (virš 250 kintamųjų) ir 13 socialinių demografinių klausimų apie respondentą. Klausimai suskirstyti į pagrindinius penkis klausimų blokus:

1. Lietuvos gyventojų socialinės distancijos nuostatos trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu. Šį bloką sudaro 3 klausimai apie distanciją kaimynystės, darbo vietoje darbovietėje ir privataus būsto nuomos atvejais įvairių grupių atžvilgiu. Kategorijų skalė sudaryta iš šių pagrindinių socialinių grupių: etninė ir rasinė kilmė, priklausomybė, religija, tikėjimas, įsitikinimai ar pažiūros, socialinė padėtis, kalba, negalia, lytinė orientacija, kitos kategorijos. Šiam blokui priskirti klausimai apie nuomonės įvairių grupių atžvilgiu kaitą per pastaruosius 5 metus ir Lietuvoje gyvenančius užsieniečius iš įvairių regionų ar šalių.
2. Lietuvoje gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai: šalys, iš kurių atvykstama, atvykimo tikslai. Šiam klausimų blokui priskirti du uždari klausimai ir du atviri klausimai, prašant įvardyti šalis, iš kurių respondentų nuomone daugiausia į Lietuvą atvyksta užsieniečių.
3. Lietuvos gyventojų santykių su trečiųjų šalių piliečiais pobūdis. Pateikiami klausimai apie santykius, kontaktus su įvairiomis trečiųjų šalių piliečių grupėmis. Tyrime naudojamos septynios Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijos (žemos ir aukštos kvalifikacijos darbą dirbantys, Lietuvoje studijuojantys, savo verslą pradėję, nelegaliai gyvenantys bei pas savo šeimos narius atvykstantys užsieniečiai ir pabėgėliai), prašant įvertinti asmeninius kontaktus su kiekviena iš jų.
4. Trečiųjų šalių piliečiai Lietuvos visuomenėje: pateikiami įvairūs teiginiai apie trečiųjų šalių piliečių darbą, užsiėmimą, veiklą Lietuvoje, siekiama įvertinti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria atvykę užsieniečiai. Iš viso respondentams pateikta vertinti 14 teiginių bei klausimas apie nelegalaus darbo galimybes Lietuvoje.
5. Galimų valstybės priemonių, skirtų trečiųjų šalių piliečių kontrolei (4 teiginiai) integracijai (9 teiginiai), vertinimas bei pritarimas ar nepritarimas užsieniečių atvykimui į Lietuvą iš įvairių šalių.

3. TYRIMO ATASKAITA

3.1. Lietuvos gyventojų socialinės distancijos nuostatos trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu

Siekiant nustatyti Lietuvos gyventojų nuostatas įvairių socialinių grupių atžvilgiu, anketoje buvo pateikti klausimai, identifikuojantys socialinę distanciją įvairių socialinių grupių (tikėtina mažumų grupių) atžvilgiu. Socialinės distancijos terminas nusako grupių ar individų artumo arba susvetimėjimo laipsnį. Socialinė distancija gali pasireikšti ne tik individų nuostatomis, bet ir objektyviais grupių skirtumais ar švietimo organizavimo modeliais (Leončikas 2007). Distancija matuojama gyvenimo kaimynystėje ir darbo vietoje darbovietėje ir privataus būsto nuomos atvejais. Taip pat vienas klausimas skirtas subjektyviems gyventojų nuomonės apie skirtingas socialines grupes pokyčiams fiksuoti.

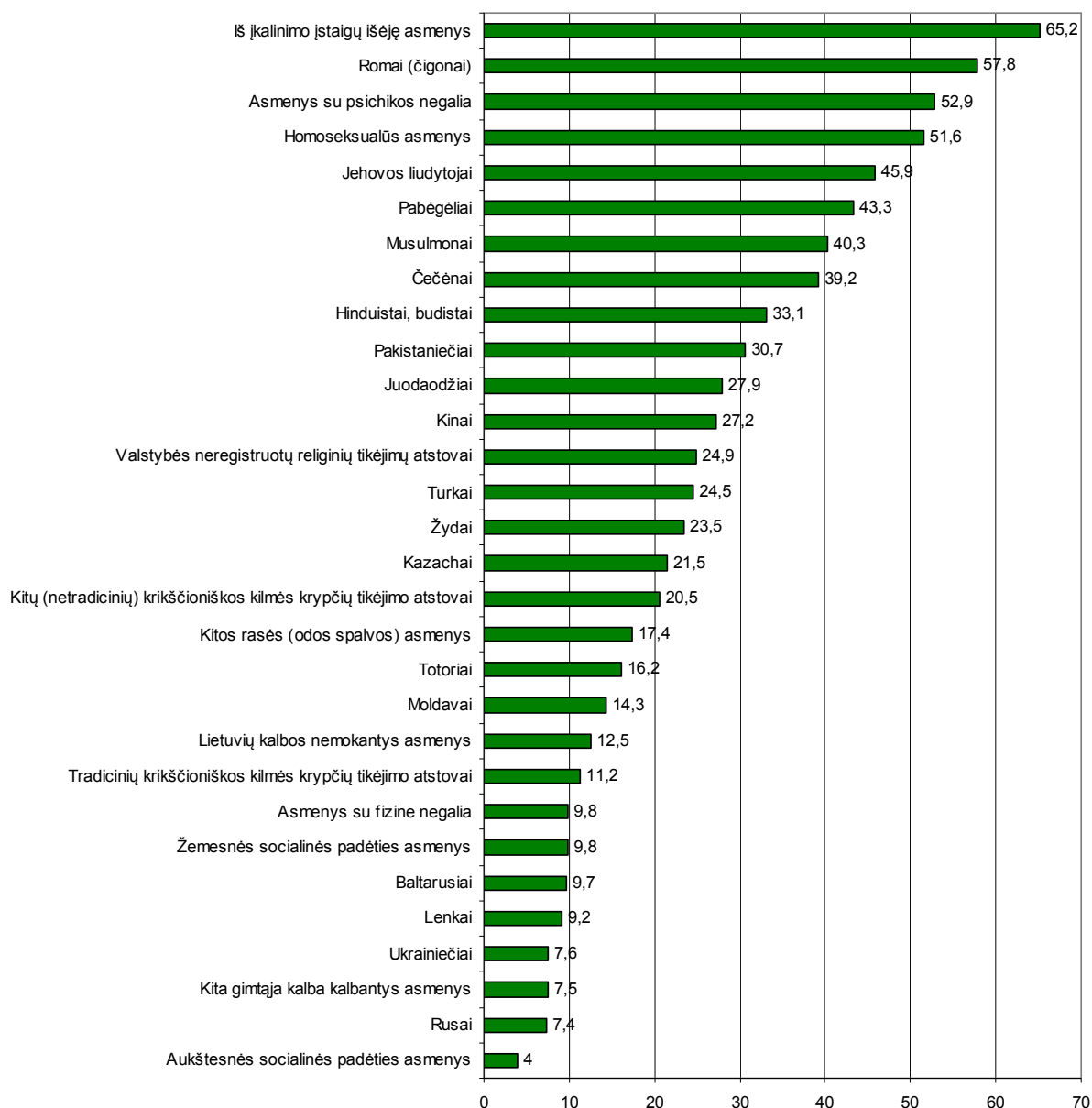
Respondentams įvertinti buvo pateiktas 30 įvairių socialinių grupių žmonių sąrašas, apimantis negalios, etninės kilmės, rasės, tikėjimo, kalbines grupes ir skirtingo socialinio statuso grupes.

Atsakydami į klausimą apie žmonių grupes, su kuriais Lietuvos gyventojai nenorėtų gyventi kaimynystėje, kaip labiausiai nemėgstamos minimos šios žmonių grupės: daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų nenorėtų kaimynystėje gyventi su iš įkalinimo įstaigų grįžusiais asmenimis (65 proc.), romais (čigonais) (57 proc.), asmenimis su psichikos negalia (53 proc.) ir homoseksualiais asmenimis (52 proc.). Ženkli dalis gyventojų kaimynais nenorėtų matyti šių religinių kryptų atstovų: Jehovos liudytojų (46 proc.), musulmonų (40 proc.) ir induistų bei budistų (33 proc.). Taip pat tarp labiausiai nepageidaujamų kaimynų yra pabėgėliai (43 proc.), čečėnai (39 proc.), pakistaniečiai (31 proc.). [žr. 3.1.1 pav.]

Taip pat nemaža dalis Lietuvos gyventojų kaimynais nenorėtų matyti juodaodžių (28 proc.) ir kinų (27 proc.). Maždaug ketvirtadalis Lietuvos gyventojų yra linkę vengti kaimynystės su valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovais (25 proc.), turkais (25 proc.), žydais (24 proc.), penktadalis su kazachais (22 proc.) ir kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovais (20,5 proc.).

Labiausiai patraukliais kaimynais Lietuvos gyventojai pripažįsta tradicinių etninių mažumų grupių – t.y. rusų, lenkų, baltarusių ir ukrainiečių (atitinkamai 7,4, 9,2 ir 9,7, 7,6 proc. nurodė, kad nenorėtų gyventi kaimynystėje) atstovus, kita gimtąja kalba kalbančius asmenis (7,5 proc.), taip pat asmenis su fizine negalia (9,8 proc.) bei skirtingos socialinės padėties asmenis – žemesnės socialinės padėties kaimynų nenorėtų 9,8 proc., aukštesnės – 4 proc. Lietuvos gyventojų.

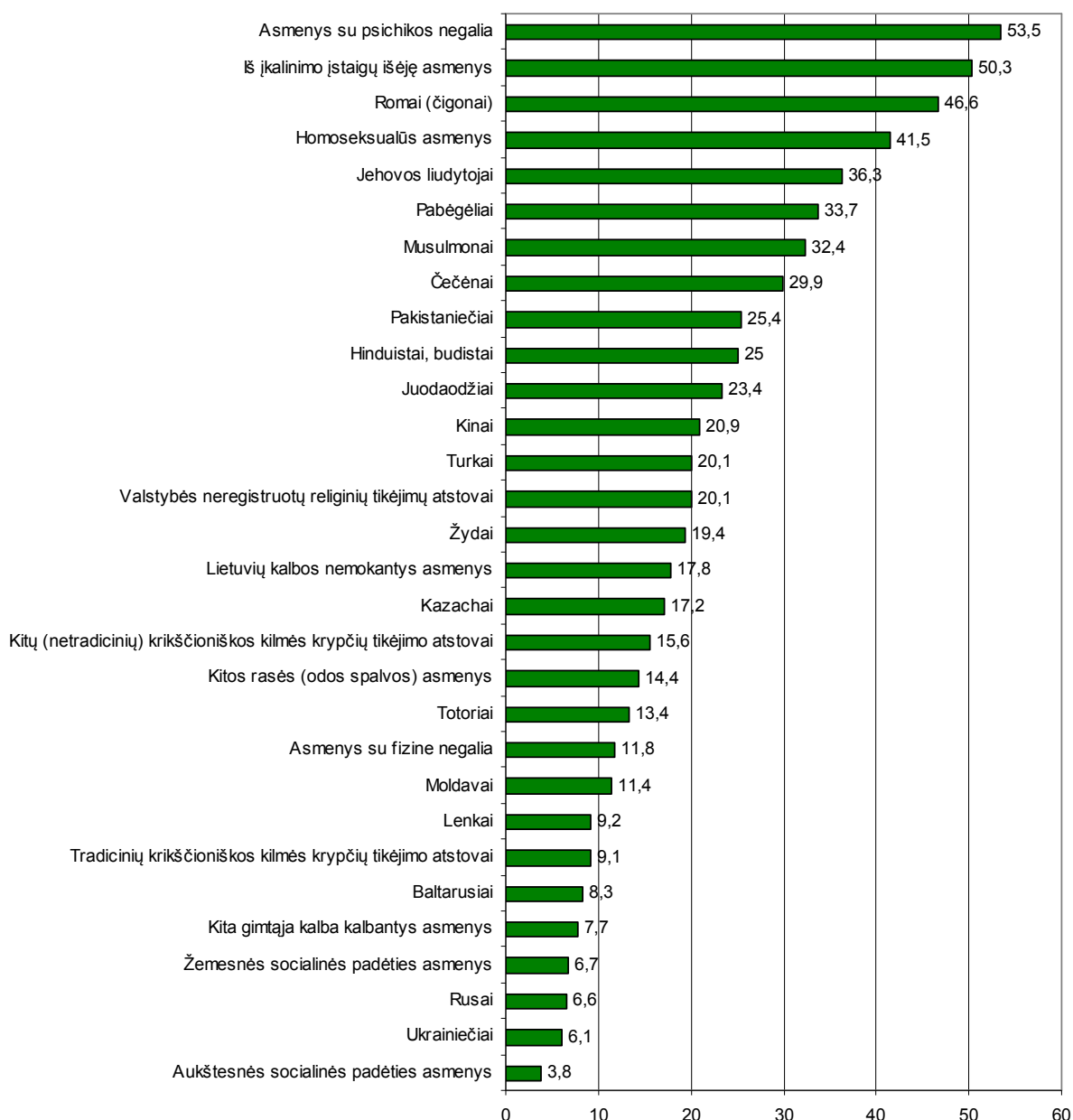
3.1.1 pav. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardintų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte gyventi kaimynystėje? (proc.)

Atsakydami į klausimą apie žmonių grupes, su kuriais Lietuvos gyventojai nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje, kaip labiausiai nemėgstamos minimos šios žmonių grupės: daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų nenorėtų dirbti su psichikos negalią turinčiais (54 proc.) ir su iš įkalinimo įstaigų grįžusiais asmenimis (50 proc.). Beveik pusė respondentų nenorėtų kartu dirbti su romais (čigonais) (47 proc.) ir homoseksualiais asmenimis (42 proc.). [žr. 3.1.2 pav.].

Maždaug trečdalis apklausoje dalyvavusių respondentų nenorėtų vienoje darbovietėje dirbti su Jehovos liudytojais (36 proc.), pabėgėliais (34 proc.), musulmonais (32 proc.) ir čečėnais (30 proc.). Ketvirtadalis apklaustų Lietuvos gyventojų nenorėtų kartu dirbti su pakistaniečiais, hinduistais ar budistais (25 proc.), juodaodžiais (23 proc.), o penktadalis – kinais (21 proc.), turkais (20 proc.) ir valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovais (20 proc.).

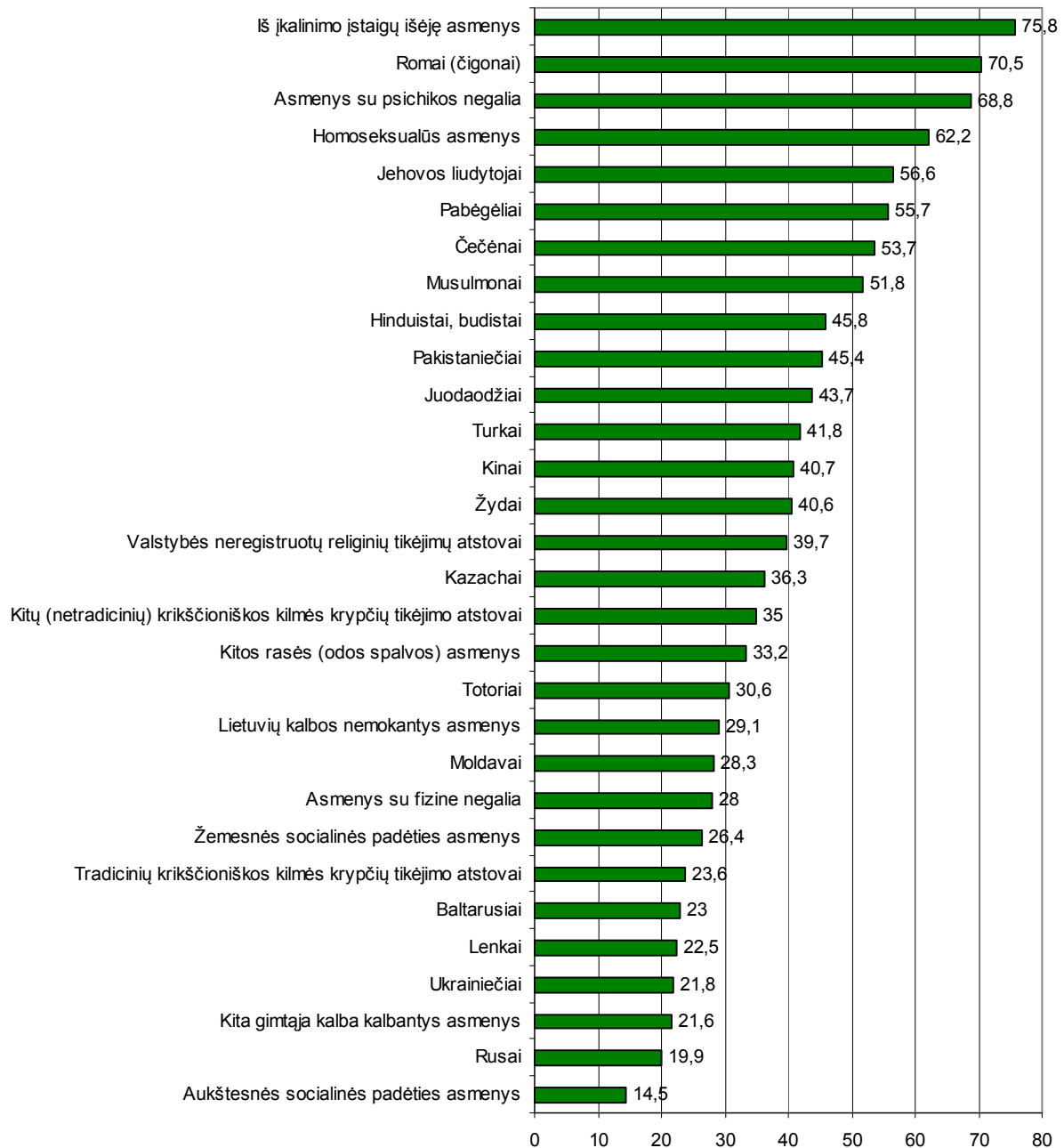
3.1.2 pav. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte dirbti vienoje darbovietėje? (proc.)

Labiausiai patraukliais bendradarbiais Lietuvos gyventojai pripažįsta tradicinių etninių mažumų grupių – t.y. lenkų, rusų, baltarusių ir ukrainiečių (9,2, 6,6, 8,3 ir 6,1 proc. nurodė, kad nenorėtų dirbti vienoje darbovietėje) atstovus, tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovus (9,1 proc.), kita gimtąja kalba kalbančius (7,7 proc.) bei skirtingos socialinės padėties asmenis – žemesnės socialinės padėties bendradarbių nenorėtų 6,7 proc., aukštesnės – 3,8 proc. Lietuvos gyventojų.

Apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų buvo klausiama, kurioms iš išvardytų įvairių socialinių grupių jie nenorėtų išnuomoti būsto. Pastebėtina, kad privačią nuosavybę Lietuvos gyventojai yra linkę saugoti labiausiai ir šiuo atveju neigiamos nuostatos įvairių grupių atžvilgiu yra stipriausios. Didžioji dauguma apklaustų tyrime dalyvavusių respondentų būsto nenorėtų nuomoti iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims (76 proc.), romams (71 proc.), psichikos negalia turintiems (69 proc.) ir homoseksualiems asmenims (62 proc.). [žr. 3.1.3 pav.].

3.1.3 pav. Prašome pasakyti, kurioms iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte išnuomoti būsto? (proc.)

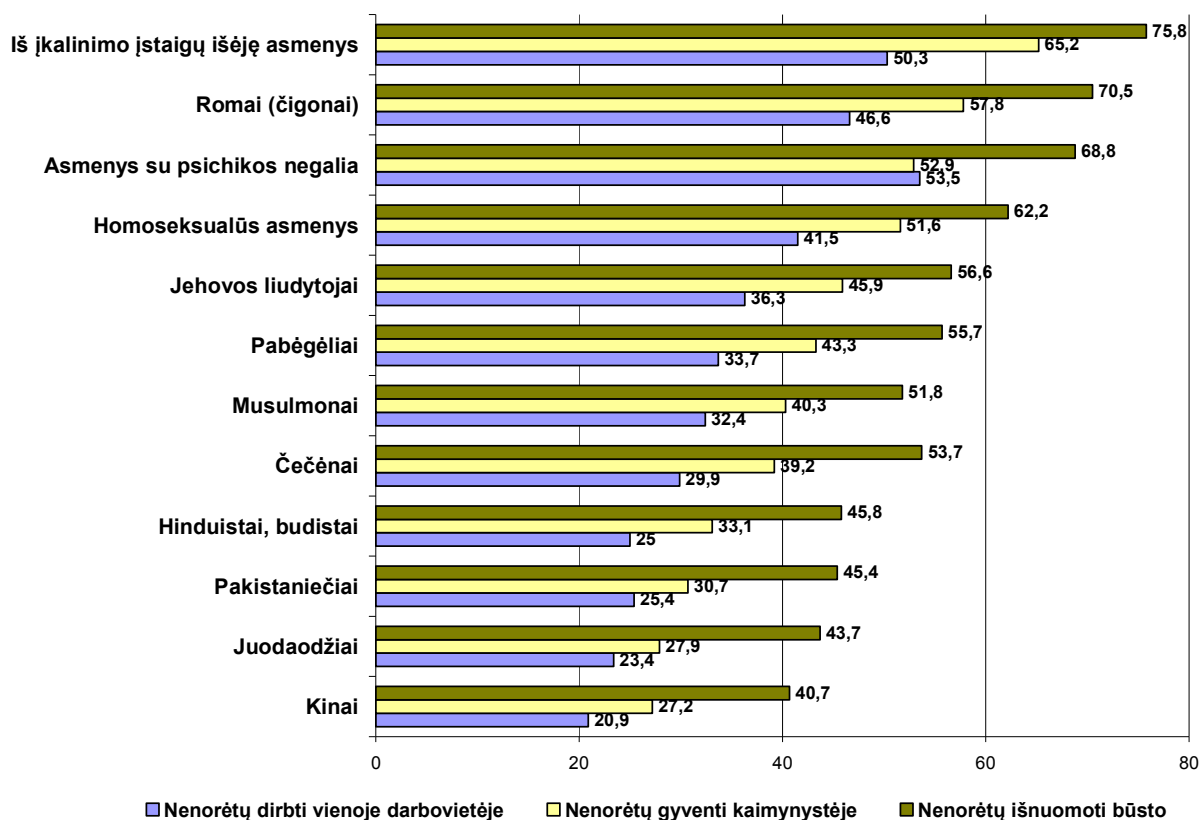
Daugiau nei pusė apklaustųjų būsto nėra linkę nuomoti Jehovos liudytojams (57 proc.), pabėgėliams (56 proc.), čečėnams (54 proc.) ir musulmonams (52 proc.). Taip pat ženkli dalis gyventojų nuomos sandėrių linkę vengti su hinduistais, budistais (46 proc.), pakistaniečiais (45 proc.), juodaodžiais (44 proc.), turkais (42 proc.), kinais ar žydais (41 proc.).

Palankiausiai būsto nuomos atveju vertinami aukštesnės socialinės padėties asmenys – jiems būsto nenorėtų nuomoti tik 15 proc. apklaustųjų, bei tradicinių etninių grupių atstovai – rusai (20 proc.), lenkai (23 proc.), ukrainiečiai (22 proc.) ir kt.

Lyginant apklausoje dalyvavusių respondentų atsakymus apie socialinę distanciją kaimynų, bendradarbių ir potencialių nuomininkų atžvilgiu matome, kad socialinių grupių hierarchija išlieka ta pati – visais atvejais labiausiai nemėgstamomis grupėmis laikytini iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys, asmenys su psichikos negalia, romai ir homoseksualūs asmenys – neigiamas nuostatas šių grupių atžvilgiu turi daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų [žr. 3.1.4 pav.].

Stipriausiai neigiamos nuostatos išreikštos būsto nuomos atveju, silpniausios – darbo vietoje darbovietėje atveju: pavyzdžiui, būsto įkalinimo įstaigas palikusiems asmenims išnuomoti nenorėtų 76 proc. Lietuvos gyventojų, gyventi kaimynystėje – 65 proc., dirbti vienoje darbovietėje – 50 proc. Tyrimo rezultatai išsiskiria tik asmenų su psichikos negalia – būsto jiems išnuomoti nenorėtų 69 proc., o daugiau nei pusė apklaustųjų nei gyventi kaimynystėje, nei dirbti vienoje darbovietėje (53 ir 54 proc., atitinkamai). Visų kitų kategorijų atveju pastebimos tos pačios neigiamų nuostatų tendencijos.

3.1.4 pav. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte gyventi kaimynystėje ir dirbti, kam nenorėtumėte išnuomoti būsto? (proc.)

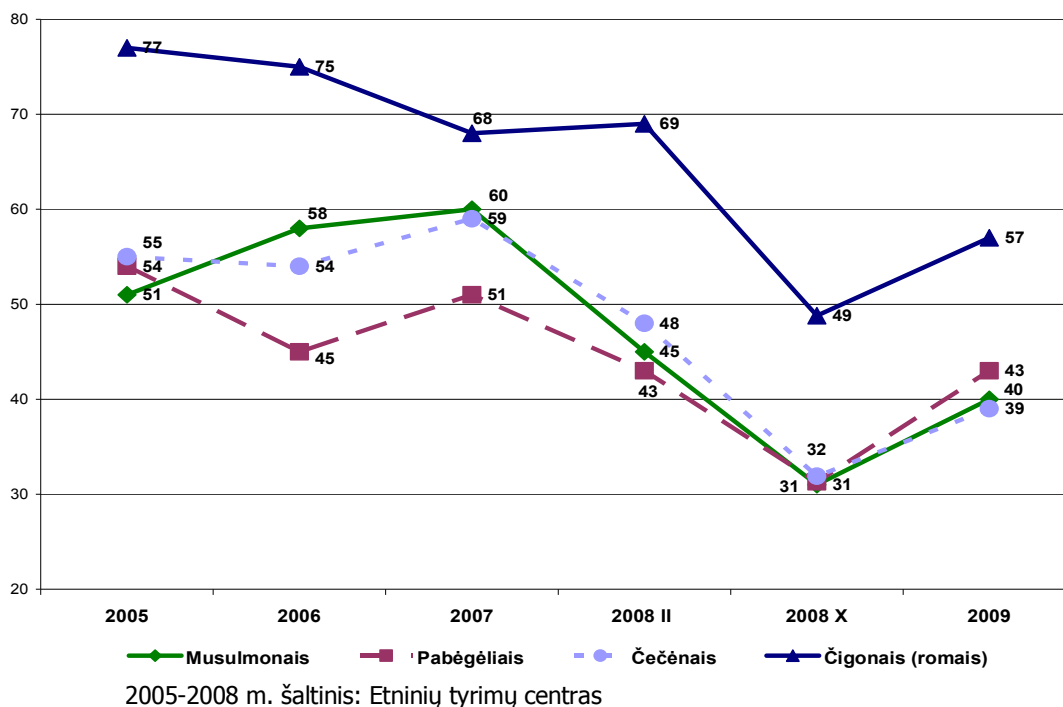
Lyginant šio tyrimo duomenis su ankstesnių tyrimų duomenimis, kurie nėra specifiskai skirti trečiųjų šalių piliečių problematikai tirti, verta aptarti keletą aspektų. Pirma, įvairių tyrimų duomenys fiksuoja stabilią (tą pačią) socialinės distancijos įvairių socialinių grupių atžvilgiu hierarchiją. Pavyzdžiui, visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ reprezentatyvios Lietuvos gyventojų apklausos, atliktos 2008 m. kovo 6-11 d.⁴, duomenimis, į klausimą „Su kuriais žmonėmis (iš išvardintų grupių) Jūs nenorėtumėte kartu dirbti?“, labiausiai nenorimais

⁴ Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“. Tolerancija. Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa. 2008 m. kovo 6-11 d., N=1000. Tyrimas atliktas UAB „Idea prima“ užsakymu. Vilnius, 2008.

bendradarbiais Lietuvos gyventojai įvardija asmenis su psichikos negalia (36,4 proc.) ir iš įkalinimo įstaigų grįžusius (35,8 proc.) bei homoseksualius asmenis (26,8 proc.) ir romus (25,3 proc.). Atsakydami į klausimą, „Kodėl nenorėtumėte dirbti kartu su šiais žmonėmis?“, dauguma respondentų nurodo socialinio pobūdžio priežastis: beveik pusė (48,8 proc.) teigia, kad jie jaustųsi „nejaukiai dirbdami šalia šių žmonių“, beveik trečdalis (31,9 proc.) – nežinotų, „kaip elgtis/bendrauti su šiais žmonėmis“. Ketvirtadalis (25 proc.) nurodo nemanantys, kad „jie sugebėtų tinkamai atlikti užduotis“.

Europos barometro⁵, atlikto 2008 m. vasario 18 – kovo 22 d., gyventojų apklausos duomenimis, labiausiai nepalankiais kaimynais Lietuvos gyventojai įvardija homoseksualius (gėjus ar lesbietes) asmenis ir romus bei santykinai silpniau – kitos religijos ar tikėjimo atstovus. Ženklausias skirtumas nuo bendro Europos vidurkio – negatyvesnės Lietuvos gyventojų nuostatos homoseksualių kaimynų atžvilgiu.

3.1.5 pav. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte gyventi kaimynystėje? 2005 - 2009 m. (proc.)

Lyginant 2008 m. pabaigoje (2008 m. spalį) Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro ir Darbo ir socialinių tyrimų instituto atlikto tyrimo apie diskriminacijos apraiškas ir pagrindus⁶ bei Etninių tyrimų centro nuolat atliekamų tyrimų apie etninį nepakantumą duomenis galima stebėti visuomenės nuomonės pokyčius tam tikrų grupių atžvilgiu. [žr. 3.1.5 pav.]

Lyginant skirtingų metų duomenis galima pastebėti nuostatų dinamiką. 2008 metais stebimas tam tikras socialinės distancijos mažėjimas – kiek mažiau Lietuvos gyventojų nurodė, kad kaimynais nenorėtų matyti tam tikrų etninių grupių atstovų. Nors nemėgstamų grupių hierarchija išlieka ta pati, tačiau 2009 m. duomenys fiksuoja kylančias socialinės distancijos kreives. Paaštrėjusioms neigiamoms nuostatos įtakos galėjo turėti nuomonės apie kintančią ekonominę situaciją, padidėjusią konkurenciją darbo rinkoje, kt.

⁵ Discrimination in the European Union 2008. Results for Lithuania. Summary. Prieiga internete: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_sheet_lt.pdf

⁶ Tyrimas „Galimų diskriminacijos apraiškų, naujai numatytų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, bei visuomenės tolerancijos įvairioms socialinėms grupėms įvertinimas ir lyginamoji analizė“. 2008m. Užsakovas Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, tyrimą atliko Darbo ir socialinių tyrimų institutas ir Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras. Ataskaitos prieiga internete: <http://www.socmin.lt/index.php?1606775163> (2009.06.05)

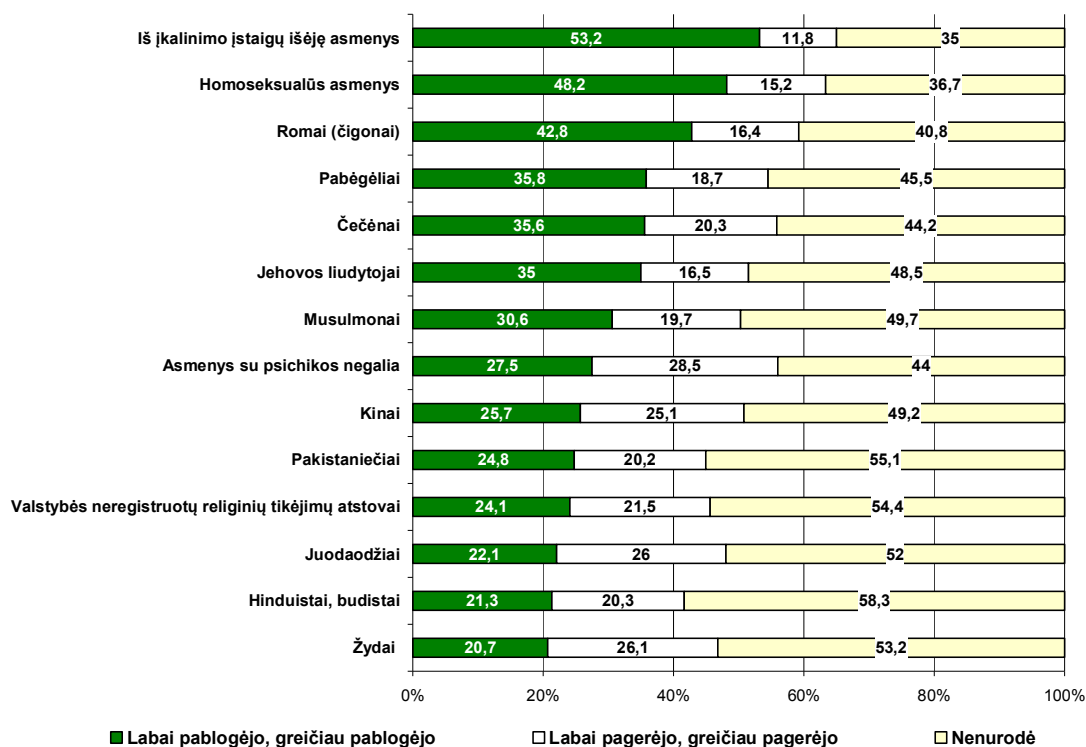
Nuodugnesnė tyrimo duomenų analizė atskleidžia, kaip visuomenė sugrupuoja anksčiau aptartas įvairias žmonių kategorijas. Faktoringė analizė parodo dėsningumus, pagal kuriuos žymimos nepageidaujamos grupės. Remiantis šiais dėsningumais, išsiskiria visuomenės sąmonėje susidariusias tam tikras apibendrintas kategorijas, grupes, apimančias įvairias žmonių grupes. Remiantis gyventojų nuostatų apie trečiųjų šalių piliečius Lietuvoje duomenų analize galima išskirti šias sąlygines grupes: tapatybės, kalbos, socialinės padėties ir tikėjimo. Didžiausios gyventojų dalies nuomonę paaikškina nemėgstamų dėl savo tapatybės žmonių grupė, kuriai priskirtini etninių mažumų grupių ir kitos rasės žmonės (pvz., kinai, juodaodžiai, kitos rasės (odos spalvos) asmenys, pakistaniečiai, turkai ir kt.). Ši grupė paaikškina beveik pusės Lietuvos gyventojų nuomonės dispersijos (42 proc.). Kitos grupės, nors ir ne tokios stiprios aiškinant gyventojų nuomonių pasiskirstymą (nuo 4 proc. kito tikėjimo žmonių atžvilgiu iki 9 proc. kita kalba kalbančių asmenų atžvilgiu), tačiau svarbios savo turiniu. Kita nemėgstamų žmonių grupė sąlyginai gali būti apibendrinama kaip kalbos grupė, kuriai priskirtini asmenys kalbantys kita gimtąja, nemokantys lietuvių kalbos bei lenkai, rusai, ukrainiečiai (numanomai išskiriami, visuomenėje atpažįstami dėl kalbos). Trečioji nemėgstamų asmenų grupė siejama su asmens socialine padėtimi, kuriai priskirtini žemesnės socialinės padėties asmenys, iš įkalinimo įstaigų grįžę asmenys bei asmenys, turintys negalią. Visuomenės sąmonėje kaip nemėgstamos atskiromis grupėmis susijungia kito tikėjimo žmonės (kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimų, valstybės neregistruotų religinių tikėjimų išpažinėjai bei Jehovos liudytojai).

Panašias tendencijas atskleidė ir 2008 m. Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro ir Darbo ir socialinių tyrimų instituto atliktas tyrimas apie diskriminacijos apraiškas ir pagrindus⁷. Šio tyrimo duomenų analizė taip pat leido įvardyti 4 grupes, sudarytas iš 24 socialinių grupių kategorijų, su kiek silpnesne nuomonės dispersija (nuomonės dispersija sudarė trečdalį respondentų pirmosios grupės atžvilgiu ir panašius pasiskirstymus kitų grupių atžvilgiu).

2009 m. Lietuvos gyventojų nuostatų apie trečiųjų šalių piliečius tyrime dalyvavusių respondentų buvo klausiama, kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė jų požiūris į Lietuvoje gyvenančių žmonių grupes. Pastebėtina, kad nemaža respondentų dalis negalėjo nurodyti savo nuomonės pokyčių (neturinčių nuomonės dalis svyruoja nuo 34 proc. (pavyzdžiui, iš įkalinimo įstaigų išėjusių asmenų, homoseksualių asmenų atžvilgiu) iki 60 proc. (pavyzdžiui, kita gimtąja kalba kalbančių, lietuvių kalbos nemokančių asmenų, kazachų, kitos rasės (odos spalvos) asmenų atžvilgiu). Tačiau atsakymai ir į šį klausimą patvirtina įsitvirtinusių nemėgstamų socialinių grupių hierarchiją. [žr. 3.1.6 pav.].

⁷ Tyrimas „Galimų diskriminacijos apraiškų, naujai numatytų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, bei visuomenės tolerancijos įvairioms socialinėms grupėms įvertinimas ir lyginamoji analizė“. 2008m. Užsakovas Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, tyrimą atliko Darbo ir socialinių tyrimų institutas ir Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras. Ataskaitos prieiga internete: <http://www.socmin.lt/index.php?1606775163> (2009.06.05)

3.1.6 pav. Kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančių žmonių grupes? (proc.)

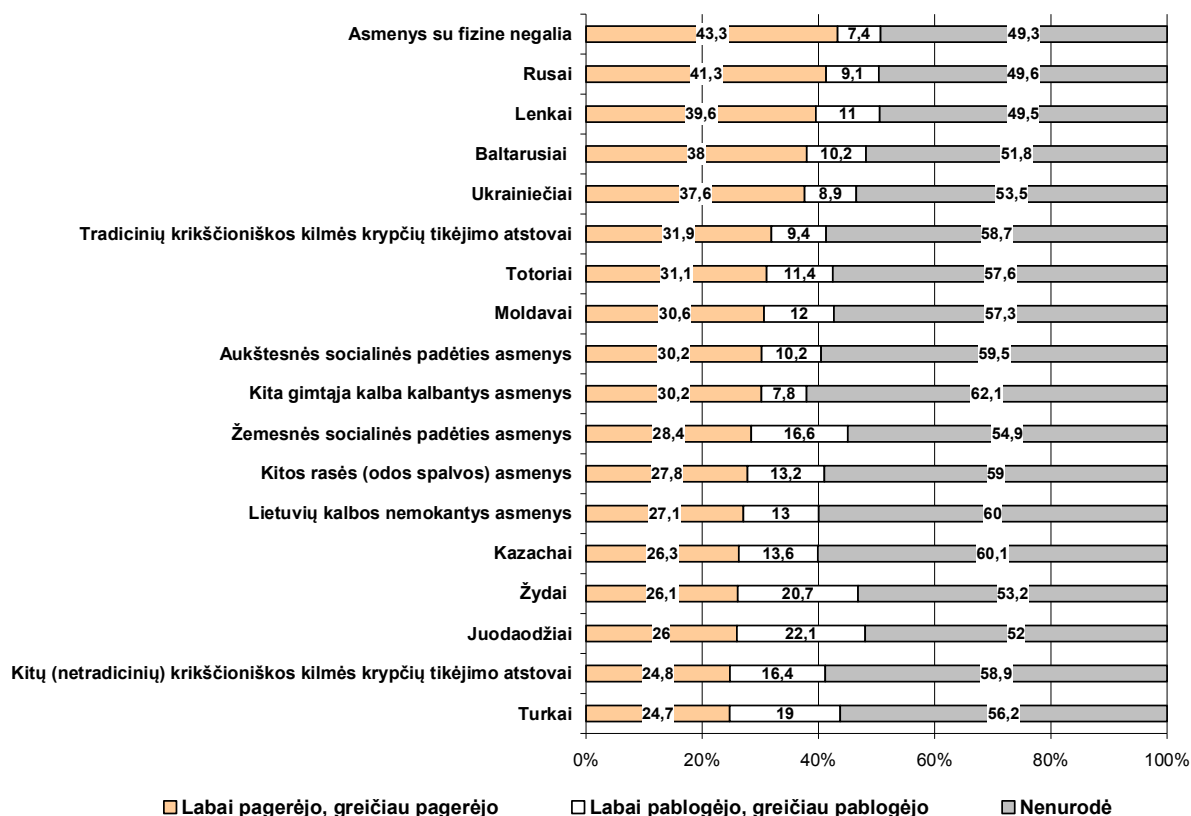

Pusė Lietuvos gyventojų teigia, kad per pastaruosius 5 metus jų nuomonė labai pablogėjo arba greičiau pablogėjo nei pagerėjo apie iš įkalinimo įstaigų išėjusius (53 proc.), taip pat homoseksualius asmenis (48 proc.). Kiek mažesnė dalis teigia, kad jų nuomonė neigiamai keitėsi romų (čigonų) (43 proc.), pabėgėlių, čečėnų (36 proc.), Jehovos liudytojų (35 proc.) ir musulmonų (31 proc.) atžvilgiu. Ketvirtadalis respondentų nuomonė keitėsi neigiama linkme asmenų su psichikos negalia (28 proc.), kinų (26 proc.), pakistaniečių (25 proc.), valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovų (24 proc.), juodaodžių (22 proc.) atžvilgiu. [žr. 3.1.7 pav.]

Grupė, apie kurią per pastaruosius 5 metus Lietuvos gyventojų nuomonė labiausiai pagerėjo – tai asmenys su fizine negalia, kuriuos įvardija 43 proc. apklaustųjų. Panaši dalis respondentų įvardija rusus (41 proc.), lenkus (40 proc.), baltarusius ir ukrainiečius (38 proc.), kaip grupes, apie kurias jų nuomonė pagerėjo.

Maždaug trečdalis respondentų nurodo, kad jų nuomonė pagerėjo apie tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovus (32 proc.), totorius, moldavus (31 proc.), aukštesnės socialinės padėties ir kita gimtąja kalba kalbančius asmenis (30 proc.), žemesnės socialinės padėties (28 proc.) ir lietuvių kalbos nemokančius asmenis (27 proc.).

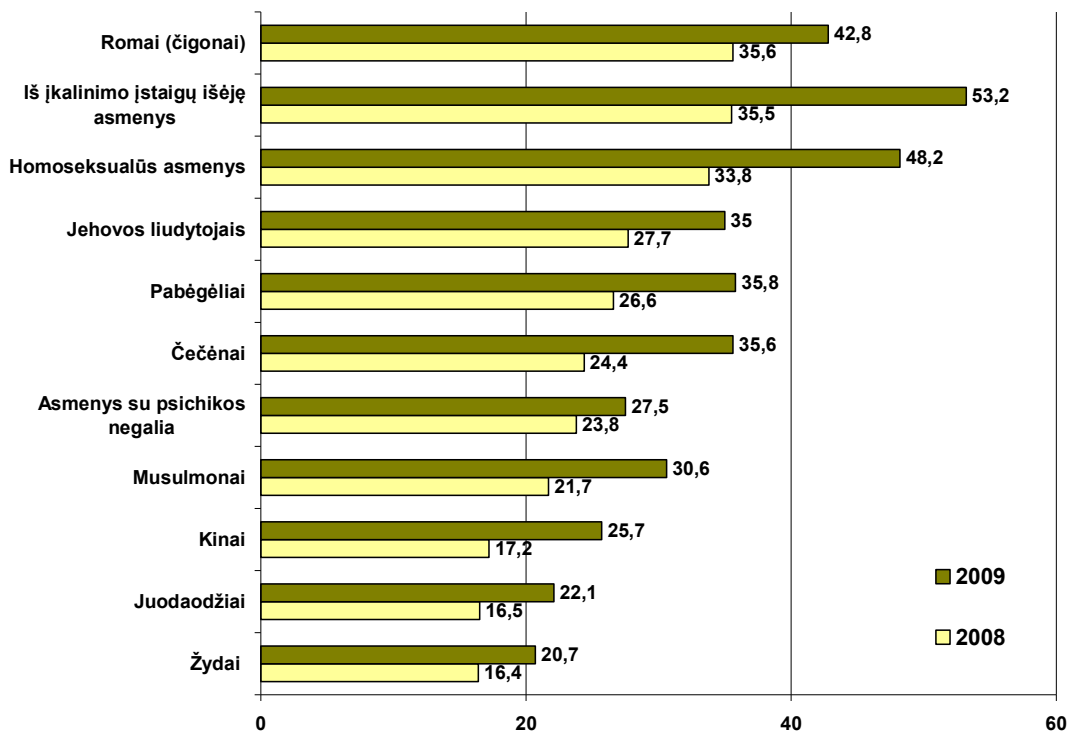
3.1.7 pav. Kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančių žmonių grupes? (proc.)

Lyginant šio tyrimo ir 2008 metų pabaigoje Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centro ir Darbo ir socialinių tyrimų instituto atlikto tyrimo apie diskriminacijos apraiškas ir pagrindus⁸ duomenis galima teigti, jog šiais metais fiksuojama didesnė gyventojų dalis, kurios nuomonė apie įvairias socialines grupes kito neigiama linkme. Pavyzdžiui, 2008 m. trečdalis gyventojų teigė, kad per pastaruosius 5 metus jų nuomonė labai pablogėjo arba greičiau pablogėjo nei pagerėjo apie romus (čigonus) (36 proc.), kai 2009 m. ši dalis siekia 43 proc. gyventojų. [žr. 3.1.8 pav.]. Iš įkalinimo įstaigų išėjusių asmenų (nuo 36 proc. 2008 m. iki 53 proc. 2009 m.) ir homoseksualių asmenų (34 proc. ir 48 proc., atitinkamai) atžvilgiu nuomonė kito bene ženkliausiai. Tai pasakytina ir apie kitas grupes. Pažymėtina, kad grupių hierarchija išlieka stabili – ankstesnių metų duomenimis grupės, apie kurias Lietuvos gyventojų nuomonė ženkliai blogėja išsidėsto tokia seka: iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys, čigonai (romai), homoseksualūs asmenys, čečėnai, pabėgėliai, musulmonai ir kt.

⁸ Tyrimas „Galimų diskriminacijos apraiškų, naujai numatytų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, bei visuomenės tolerancijos įvairioms socialinėms grupėms įvertinimas ir lyginamoji analizė“. 2008m. Užsakovas Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, tyrimą atliko Darbo ir socialinių tyrimų institutas ir Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras. Ataskaitos prieiga internete: <http://www.socmin.lt/index.php?1606775163> (2009.06.05)

3.1.8 pav. Kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančių žmonių grupes? 2008-2009 m. lyginimas (proc.)

2008 m. šaltinis: DSTI ir ETC STI tyrimo duomenys.

3.2. Lietuvoje gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai: šalys, iš kurių atvyksta, atvykimo tikslai

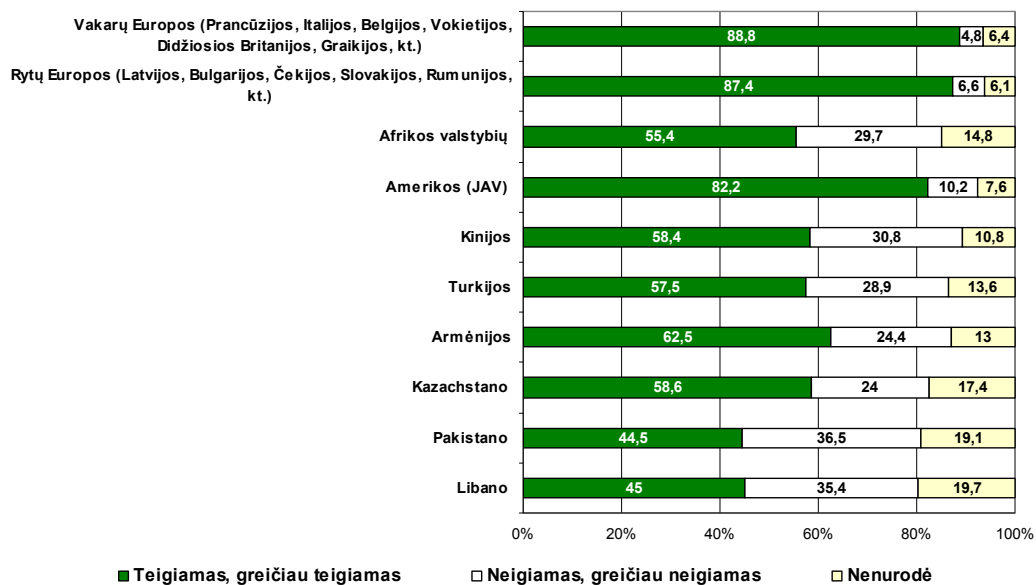
Siekiant atskleisti Lietuvos gyventojų nuomones apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius, apklausoje dalyvavusiems respondentams buvo prašoma įvertinti iš įvairių šalių (įskaitant ES, trečiąsias šalis ir kt.) atvykstančius užsieniečius į Lietuvą. Taip pat respondentams buvo atviri klausimai, prašant įvertinti, iš kurių šalių, jų nuomone, per pastaruosius dvejus metus į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių.

Apklausoje duomenys leidžia teigti, kad palankiausiai vertinami iš Vakarų Europos šalių atvykstantys užsieniečiai: Prancūzijos, Italijos, Belgijos, Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Graikijos, kt. Imigrantus iš šių ES valstybių narių palankiai vertina 89 proc. apklaustųjų. Panašiai Lietuvos visuomenė vertina (87 proc.) užsieniečius iš „naujųjų“ ES šalių, įstojusių 2004 ir 2007 m. (pvz., Latvija, Bulgarija, Čekija, Slovakija, Rumunija, kt.). Užsieniečiai, atvykstantys iš JAV taip pat yra vertinami teigiamai (82 proc.).

Tuo tarpu imigrantai iš trečiųjų šalių yra vertinami negatyviau nei užsieniečiai, atvykstantys iš ES šalių. Į Lietuvą atvykstančius kinus, turkus ir kazachus teigiamai vertina 57-58 proc. respondentų, tuo tarpu išsiskiria neigiami vertinimai: kinus neigiamai vertina 31 proc., turkus – 29 proc. o kazachus – 24 proc. apklaustųjų. Labiausiai neigiami vertinimai vyrauja iš Pakistano ir Libano atvykstančių piliečių atžvilgiu (atitinkamai 37 ir 35 proc.); nors imigrantus iš šių šalių teigiamai vertina 45 proc. apklaustųjų. Afrikiečius teigiamai vertina 55 proc., neigiamai – 30 proc.

3.2.1 pav. pateikiami duomenys rodo, jog didžiausi vertinimų skirtumai vyrauja tarp ES ir trečiųjų šalių piliečių. Kita vertus, nors JAV piliečiai yra laikomi trečiųjų šalių piliečiais, tačiau Lietuvos visuomenė juos vertina teigiamai. Tai liudija, kad Lietuvos visuomenėje vyrauja piliečių, atvykstančių iš skirtingų šalių, tam tikra kategorizacija. Šiuo atveju viena grupė galėtų būti laikomos ES valstybės ir JAV, kita grupė – Afrikos valstybės, Kinija, Turkija, Armėnija ir Kazachstanas, o trečia – Pakistanas bei Libanas.

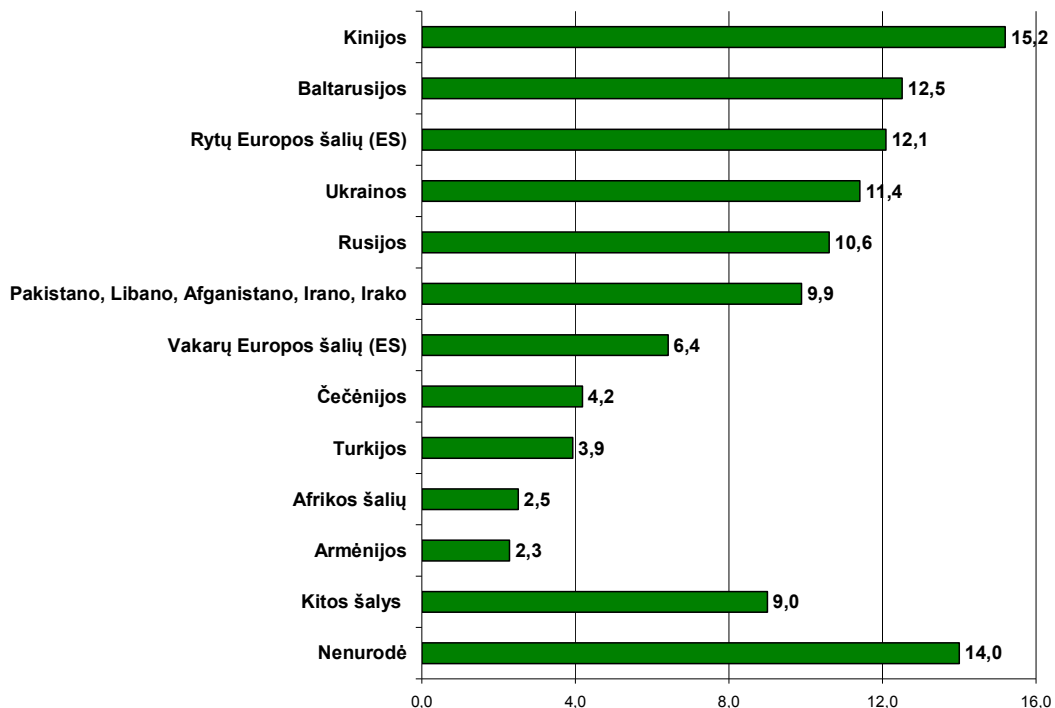
3.2.1 pav. Koks Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančius užsieniečius iš regionų ir šalių? (proc.)

Kadangi į Lietuvą užsieniečiai atvyksta iš skirtingų šalių, šios apklausoje pagalba buvo siekiama atskleisti, ar Lietuvos gyventojai iš tiesų žino, iš kokių šalių į Lietuvą atvyksta daugiausiai užsieniečių. Atsakydami į atvirą klausimą apie šalis, iš kurių respondentų nuomone, daugiausia per

pastaruosius metus atvyko užsieniečių, Lietuvos gyventojai iš viso buvo paminėjo 68 šalis. Apibendrinant atsakymus Vakarų Europos šalims priskirtos D. Britanija, Airija, Italija, Danija, Vokietija, Švedija, taip pat priskirta Norvegija, Islandija ir kt., Rytų Europos šalims – Rumunija, Bulgarija, Vengrija, Latvija, Estija, Lenkija ir kt. [žr. 3.2.2 pav.]

3.2.2 pav. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių? (tiek ES (Europos Sąjungos), tiek ne ES piliečių)

Taigi, visuomenėje vyrauja nuostatos, kad per pastaruosius dvejus metus į Lietuvą daugiausiai atvyksta trečiųjų šalių piliečių iš Kinijos ir Baltarusijos (atitinkamai taip mano 15 ir 13 proc. apklaustųjų). Toliau seka valstybės, į ES įstojusios 2004 ir 2007 m. (12 proc.). Po 11 proc. apklaustųjų mano, kad daugiausiai užsieniečių atvyksta iš Ukrainos ir Rusijos.

Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiai Lietuvos visuomenės yra identifikuojami kaip vienos iš didžiausių užsieniečių grupių, atvykstančių į Lietuvą. Atsižvelgiant į statistinius duomenis (Lietuvos Statistikos departamento ir Migracijos departamento), kiekvienais metais į Lietuvą daugiausiai imigrantų atvyksta iš trečiųjų šalių – Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos. Tos pačios trečiųjų šalių piliečių grupės vyrauja tarp Lietuvoje gyvenančių užsieniečių. Remiantis gyventojų apklausos duomenimis galima teigti, kad respondentai iš dalies suvokia imigracijos srautų struktūrą.

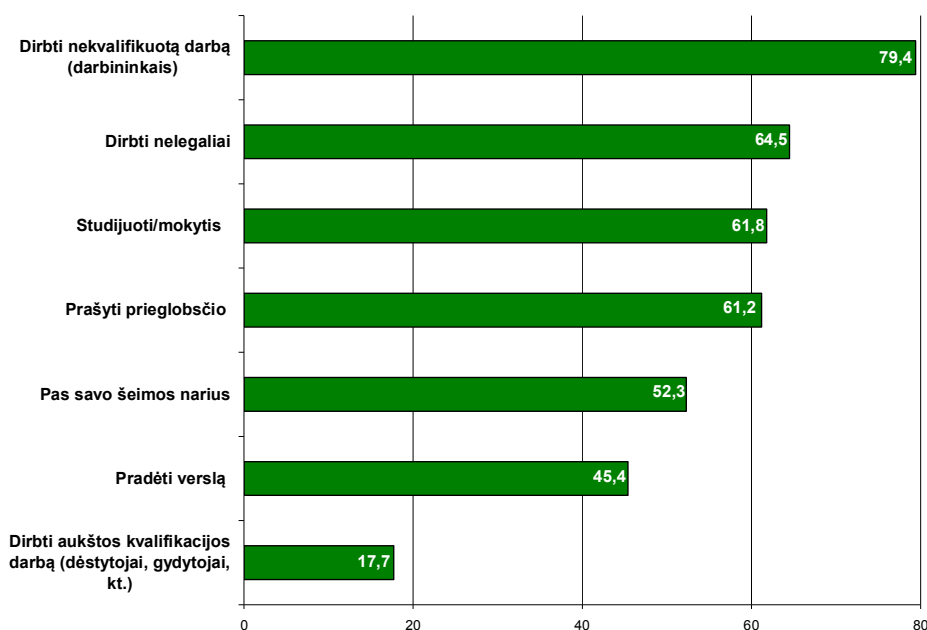
Kita vertus, daugiausiai darbo leidimų (pagal Lietuvos Darbo biržos duomenis) išduodama Baltarusijos, Ukrainos ir Turkijos piliečiams. Toliau seka imigrantai iš Kinijos ir Moldovos. Galima daryti prielaidą, kad kinų imigracija į Lietuvą yra tapatinama su žiniasklaidoje pasirodančiais pranešimais apie kinų gyvenimą Lietuvoje⁹. Nors pastaruoju metu Lietuvoje įdarbintų turkų skaičius žymiai padidėjo, lyginant su įdarbintais kinais, tačiau visuomenės nuomonėje tai neatsispindi.

⁹ Kinų darbininkai pradeda kelti nerimą: <http://www.ve.lt/?data=2009-04-06&rub=1065924810&id=1238950511>
 Lietuviai nuomoja kinus: <http://vilniaus.diena.lt/dienrastis/miestas/lie-tu-viai-nuo-mo-ja-ki-nus-114365>
 Vilniuje – vergų turgus: <http://vilniaus.diena.lt/dienrastis/miestas/vilniuje-vergu-turgus-114400>
 Klaipėdos banditai persekioja kinų darbininkus: <http://www.lrytas.lt/-12174928061216824015-p1-kriminalai-klaip%C4%97dos-banditai-persekioja-kin%C5%B3-darbininkus.htm>
 Migracijos tarnybos akiratyje – darbininkai iš Kinijos: <http://www.15min.lt/naujiena/56/3198/>

Paminėtina, kad kas septintas apklausoje dalyvavęs respondentas (14 proc.) nenurodė nei vienos šalies, iš kurios į Lietuvą atvyksta užsieniečių.

3.2.3 pav. pateikti atsakymai į klausimą, kuriuos siekiama išsiaiškinti, ką mano visuomenė apie tikslus, kurių pagrindu į Lietuvą atvyksta užsieniečiai. Pagal įstatymą dėl Užsieniečių teisinės padėties, užsieniečiai į Lietuvą atvyksta su tikslu dirbti, užsiimti teisėta veikla, pas savo šeimos narius (šeimos susijungimas), įgyti išsilavinimą (studijuoti, mokytis, kelti kvalifikaciją, dalyvauti profesiniuose mokymuose), kt. Pagal Migracijos departamento statistinius duomenis, daugiausiai į Lietuvą užsieniečiai atvyksta (1) šeimos susijungimo pagrindu, su (2) tikslu dirbti ir (3) užsiimti teisėta veikla. Kita vertus, Lietuvos Darbo biržos išduotų leidimų dirbti (beje, dažniausiai žemos kvalifikacijos darba) užsieniečiams skaičius beveik dvigubai viršija skaičių užsieniečių, kurie atvyksta šeimos susijungimo pagrindu (šiuo atveju taip pat iškyla klausimas dėl migracijos statistikos rinkimo).

3.2.3 pav. Jūsų nuomone, kokių tikslų dažniausiai į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai? (proc.)

Lietuvos gyventojų apklausos duomenimis, didžioji dauguma respondentų (79 proc.) mano, jog užsieniečiai ne ES piliečiai į Lietuvą dažniausiai atvyksta su tikslu dirbti. Ši gyventojų nuomonė atitinka statistinius duomenis (tiek Migracijos departamento, tiek Lietuvos Darbo biržos). Taip pat dauguma respondentų (65 proc.) mano, kad dažniausiai į Lietuvą užsieniečiai ne ES piliečiai atvyksta ir dirba nelegaliai. Tai gali būti susiję tiek su žiniasklaidoje pateikiama informacija,¹⁰ tiek su bendra problematika (pavyzdžiui, šiuo metu vyraujančia pasauline ekonomine krize).

Kinų svajonė – savas kvartalas Vilniuje: <http://www.balsas.lt/naujiena/174927/kinu-svajone-savas-kvartalas-vilniuje/rubrika:naujienos-lietuva-regionai-vilnius>

Belaukiant kinų kvartalo: <http://vz.lt/Default2.aspx?ArticleID=8f6e468e-59cb-4bfb-84ab-ab6ceaba98f7&RubricID=00000000-525f-44f8-aff5-1e0e7a73056f>

Vilniaus sodus okupuoja kinai: http://www.alfa.lt/straipsnis/182431/?Vilniaus.sodus.okupuoja.kinai=2008-05-10_10-07

Vilniaus policija vidurnaktį sprendė pusšimčio kinų problemas:

<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nusikaltimaiirnelaimes/59/2946/>

¹⁰ Nelegaliai Lietuvoje dirbę turkų darbininkai konsultuoja statybininkus: <http://www.lrytas.lt/-12087794981208156614-nelegaliai-lietuvoje-dirb%C4%99-turk%C5%B3-darbininkai-konsultuoja-statybininkus.htm>

Statybvietėje – daugiau nei dvidešimt nelegaliai dirbančių turkų:

http://www.alfa.lt/straipsnis/179058/?Statybvietėje..daugiau.nei.dvidesimt.nelegaliai.dirbanciu.turku=2008-04-09_19-05

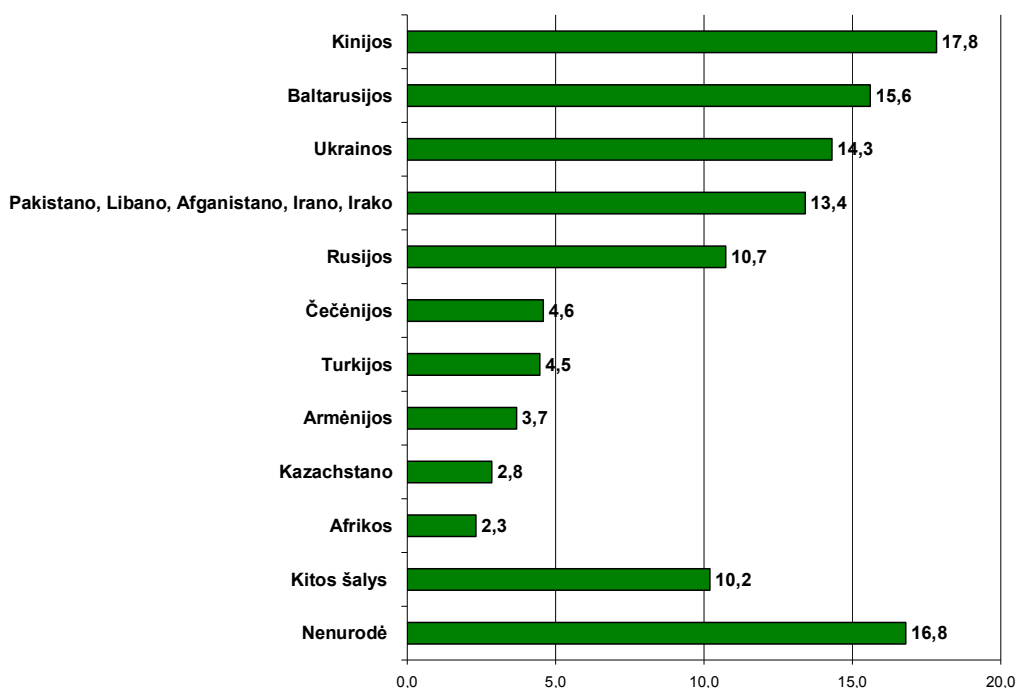
Nelegaliai internetu prekiaavęs turkas per metus uždirbo beveik 150 tūkst. litų, tačiau mokesčių nemokėjo:

<http://verslas.banga.lt/lt/spaudai.full.12/49f99706c6a85.2>

Dauguma (62 proc.) apklaustųjų mano, jog užsieniečiai ne ES piliečiai į Lietuvą atvyksta mokytis ir prašyti prieglobsčio (61 proc.), pusė (52 proc.) – pas savo šeimos narius. Užsieniečių skaičius, kurie atvyksta su tikslu mokytis, yra mažas palyginus su į Lietuvą dirbti atvykstančių trečiųjų šalių piliečių skaičiumi, tuo tarpu prieglobstį gavę užsieniečiai sudaro taip pat mažą dalį visų į Lietuvą atvykstančių imigrantų.

Siekiant įvertinti gyventojų nuomones apie į Lietuvą atvykstančius užsieniečius ne ES piliečius, apklausoje respondentams buvo pateiktas klausimas apie trečiąsias šalis (ne ES), iš kurių atvyksta daugiausiai užsieniečių. Kaip matome iš 3.3.4 paveikslo, kaip ir ankstesniuose bendresniu atveju, klausiant tiek apie ES, tiek apie ne ES šalis, tarp Lietuvos gyventojų vyrauja nuomonė, jog į Lietuvą daugiausiai atvyksta kinų. Išskyrus „Rytų Europos šalis (ES)“, kurios sudarė ženklų migrantų dalį pirmuoju klausimu, tuomet pirmas trejetas gautųsi toks pats: Kinija, Baltarusija ir Ukraina. Kaip jau buvo minėta, kinų imigracija gali būti siejama su jų darbu Lietuvoje ir informacijos srautu, pateikiamu žiniasklaidos priemonėse. Tuo tarpu Baltarusijos ir Ukrainos piliečiai sudaro didžiausias Lietuvoje gyvenančių užsieniečių grupes. Taip pat šių šalių piliečiams išduodama daugiausia leidimų dirbti. Skaičiuojant imigrantus pagal pilietybę, kiekvienais metais ukrainiečių ir baltarusių į Lietuvą atvyksta daugiausiai (neskaitant Lietuvos piliečių grįžtamosios migracijos). Kas šeštas (17 proc.) apklaustasis negalėjo įvardyti trečiųjų šalių ne ES, iš kurių į Lietuvą atvyksta daugiausia užsieniečių.

3.2.4 pav. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ne ES piliečių?

Apibendrinant galima teigti, kad Lietuvos gyventojai teigiamai vertina į Lietuvą atvykstančius užsieniečius tiek iš „senųjų“, tiek iš „naujųjų“ ES valstybių narių bei iš JAV atvykstančius užsieniečius. Trečiųjų šalių piliečiai (iš Afrikos valstybių, Kinijos, Turkijos, Armėnijos, Kazachstano, o ypač Pakistano ir Libano) vertinami labiau neigiamai. Gyventojų nuomonė iš dalies atitinka

Lietuvą palikti atsisakantys nelegalai kinai gali būti deportuoti į jėga:

<http://www.naujasdarbas.lt/index.php?info=3&t=news&g=69359A13-553F-475F-8100-806296027B3F>

Moderni vergovė Lietuvoje: <http://www.15min.lt/naujiena/spausdinti/aktualu/lietuva/56/8276/>

Kinus Lietuva traukia tarsi svajonių šalis: <http://www.balsas.lt/naujiena/213186/kinus-lietuva-traukia-tarsi-svajoniu-salis/rubrika:naujienos-lietuva-politika>

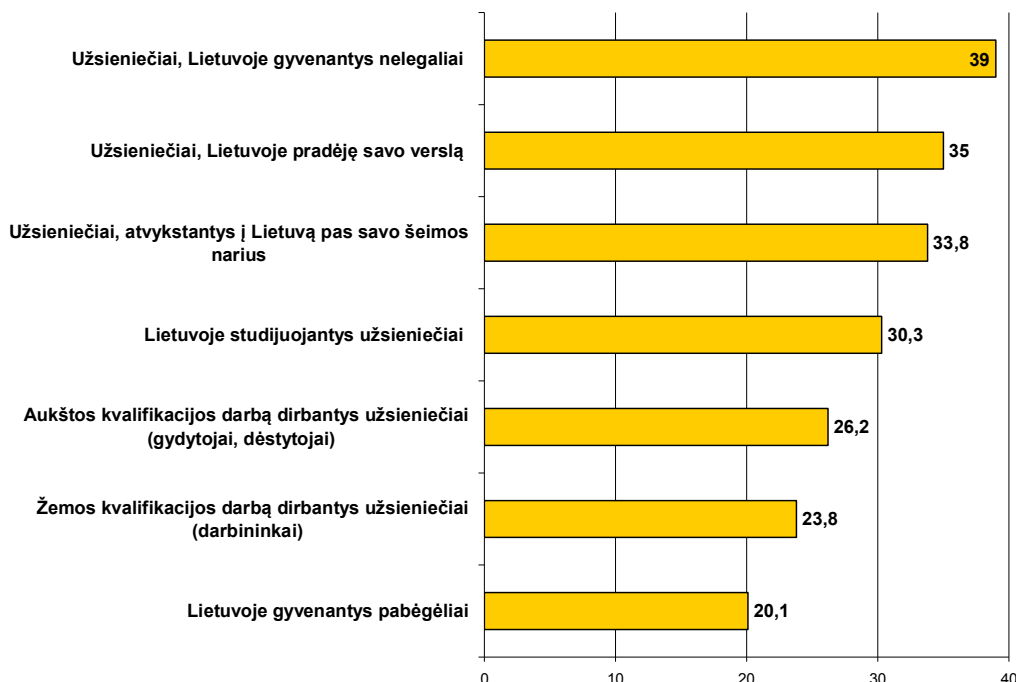
realius imigracijos srautus, stipriausiai akcentuojama Baltarusijos ir Ukrainos piliečių imigracija. Kinų imigracija gali būti sietina su jų darbu Lietuvoje ir informacijos kiekiu, pateikiamu žiniasklaidoje.

3.3. Lietuvos gyventojų santykių su trečiųjų šalių piliečiais pobūdis

Tyrimo apie Lietuvos gyventojų nuostatas apie trečiųjų šalių piliečius klausimyne buvo pateikti klausimai apie gyventojų tiesioginius ir netiesioginius santykius su įvairiomis Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijomis: pavyzdžiui, žemos ir aukštos kvalifikacijos darbu dirbančius, Lietuvoje studijuojančius, savo verslą pradėjusius, nelegaliai gyvenančius bei pas savo šeimos narius atvykstančius užsieniečius ir pabėgėlius. Respondentų buvo prašoma nurodyti, ar jiems yra tekę tiesiogiai bendrauti (kalbėtis, susitikti) ar netiesiogiai susidurti (sužinoti iš žiniasklaidos priemonių, girdėti iš pasakojimų) su įvairių kategorijų užsieniečiais. Apie kiekvieną išskirtą užsieniečių kategoriją respondentai galėjo pateikti vieną ar kelis atsakymų variantus, atspindinčius jų santykius su tam tikra grupe.

Analizuojant tyrimo duomenis, verta aptarti keletą aspektų. Pirmą, maždaug trečdalis apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų nėra susidūrę, jiems nėra tekę girdėti ar bendrauti su trečiųjų šalių piliečiais. Didžiausia dalis gyventojų (39 proc.) teigia, kad jiems neteko girdėti apie, matyti ar bendrauti su užsieniečiais, Lietuvoje gyvenančiais nelegaliai. [žr. 3.3.1 pav.] Trečdalis nieko nėra girdėję apie savo verslą pradėjusius užsieniečius, pas šeimos narius atvykstančius ar studijuojančius užsieniečius (35, 34 ir 30 proc., atitinkamai). Santykinai geriausiai informuoti ar tiesiogiai ar netiesiogiai susidūrę Lietuvos gyventojai yra su Lietuvoje gyvenančiais pabėgėliais – penktadalis (20 proc.) nurodo nieko negirdėję, nematę ar nesusidūrę su šios grupės atstovais. Ketvirtadalis nežino apie Lietuvoje dirbančius žemos ar aukštos kvalifikacijos darbuotojus užsieniečius Lietuvoje (24 ir 26 proc. atitinkamai).

3.3.1 pav. Neteko girdėti, matyti ar bendrauti su Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais ne ES piliečiais(proc.)

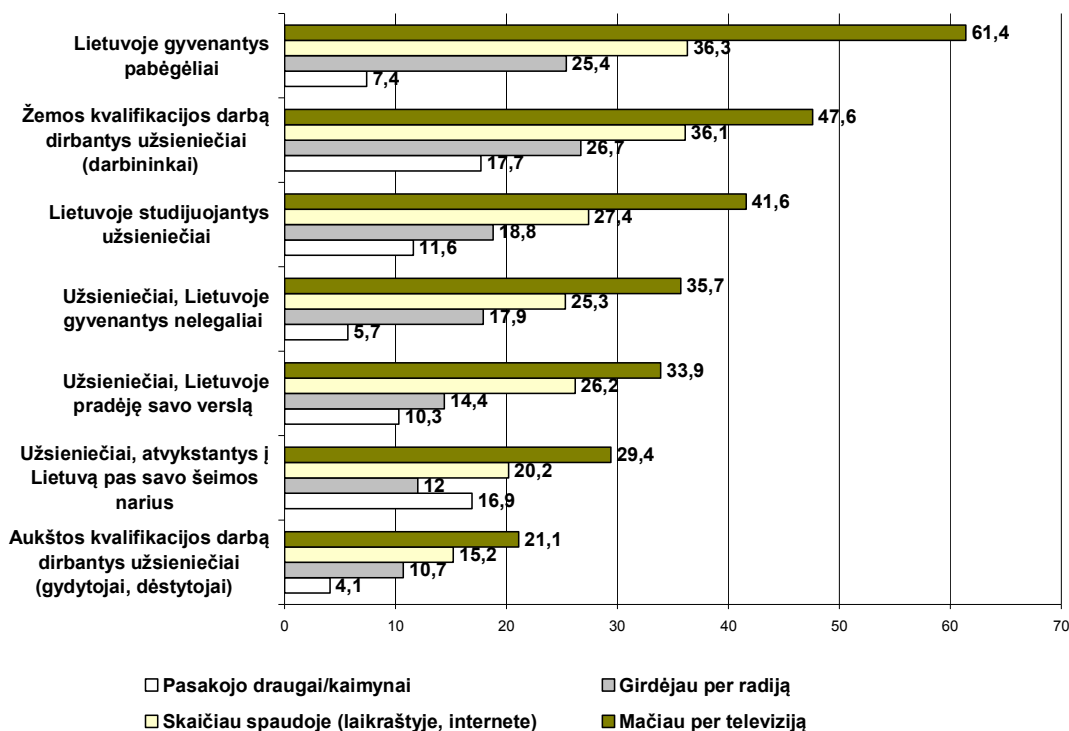

Daugiausia informacijos ir patirties apie įvairias Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijas Lietuvos gyventojai turi iš netiesioginių šaltinių – žiniasklaidos priemonių. [žr. 3.3.2 pav.] Tyrimo duomenimis, apie 40 proc. Lietuvos gyventojų yra turėję netiesioginių kontaktų su Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais ne ES piliečiais. Lyginant skirtingus šaltinius, daugiausia Lietuvos

gyventojų įvairias užsieniečių grupes yra matę televizijos laidose, skaitę apie jas spaudoje ar girdėję per radiją, mažiausiai – pasakoję draugai ar kaimynai. Lyginant skirtingas Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijas, iš netiesioginių šaltinių Lietuvos gyventojams geriausiai pažįstami pabėgėliai: dauguma (61 proc.) apklaustųjų yra matę juos televizijos laidose, kiek daugiau nei trečdalis (36 proc.) yra skaitę apie juos spaudoje, o ketvirtadalis (25 proc.) girdėję radijo laidose, bet tik 7 proc. yra girdėję pasakojimų iš draugų ar pažįstamų. Antroje vietoje rikiuojasi žemos kvalifikacijos darbą dirbantys (48, 36, 27 ir 18 proc. atitinkamai) ir Lietuvoje studijuojantys užsieniečiai (42, 27, 19 ir 12 proc.).

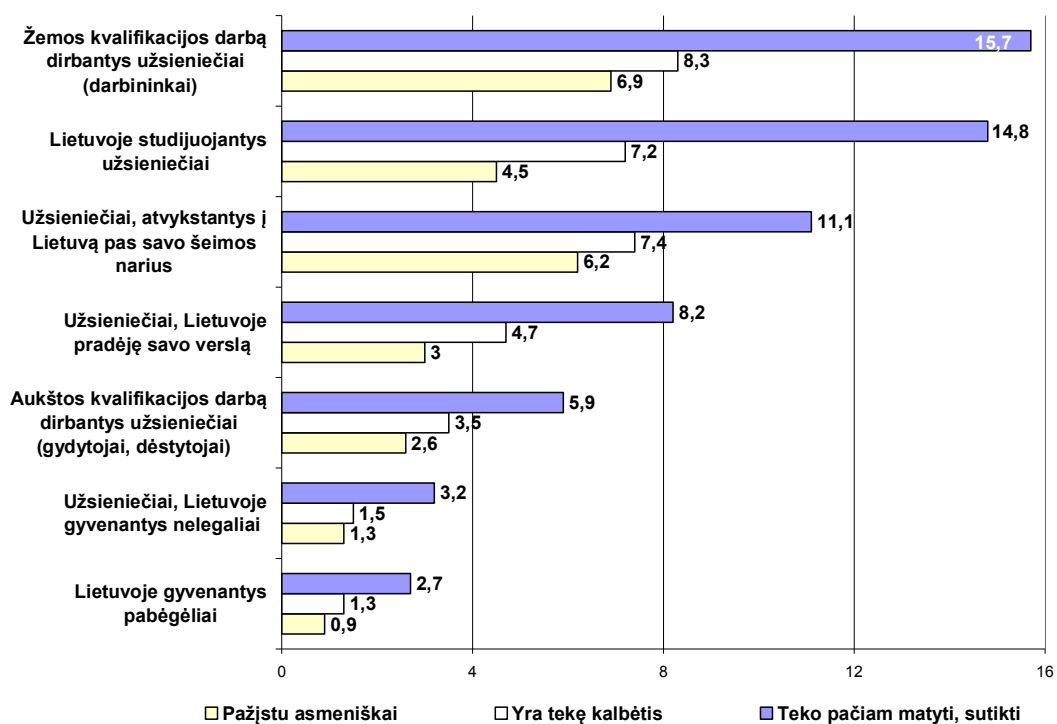
Žiniasklaida taip pat yra svarbus šaltinis apie nelegaliai Lietuvoje gyvenančius užsieniečius (36, 25 ir 18 proc.) ir savo verslą pradėjusius užsieniečius (34, 26, 14 proc.). Mažiausiai iš netiesioginių kontaktų pažįstami aukštos kvalifikacijos dirbantys užsieniečiai (gydytojai, dėstytojai) (atitinkamai 21, 15, 11 ir 4 proc.) ir pas savo šeimos narius į Lietuvą atvykę užsieniečiai (29, 20, 12 ir 17 proc., atitinkamai).

3.3.2 pav. Netiesioginiai kontaktai su įvairiomis Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijomis (ne ES piliečiais) (proc.)

Tyrimo duomenimis, tik maždaug kas dešimtas Lietuvos gyventojas yra turėjęs tiesioginių kontaktų su įvairiais Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais (ne ES piliečiais). Geriausiai tyrime dalyvavę respondentai yra pažįstami su žemos kvalifikacijos darbą Lietuvoje dirbančiais užsieniečiais: beveik kas šeštas respondentas (16 proc.) teigia, kad yra tekę pačiam matyti, sutikti, beveik kas dešimtam yra tekę kalbėtis (8 proc.) ar pažinti asmeniškai (7 proc.). [žr. 3.3.3 pav.] Taip pat beveik kas septintas apklaustasis (15 proc.) yra matęs ar sutikęs Lietuvoje studijuojančių užsieniečių, 7 proc. yra tekę kalbėtis, o 5 proc. teigia pažįstą asmeniškai. Kas dešimtam Lietuvos gyventojui yra tekę bendrauti su užsieniečiais, atvykstančiais pas savo šeimos narius: 11 proc. teigia, kad yra tekę patiems matyti, sutikti tokių asmenų, 7,4 proc. teigia, kad yra tekę kalbėtis, o 6 proc. teigia, kad asmeniškai pažįsta.

3.3.3 pav. Tiesioginiai kontaktai su įvairiomis Lietuvoje gyvenančių užsieniečių kategorijomis (ne ES piliečiais) (proc.)

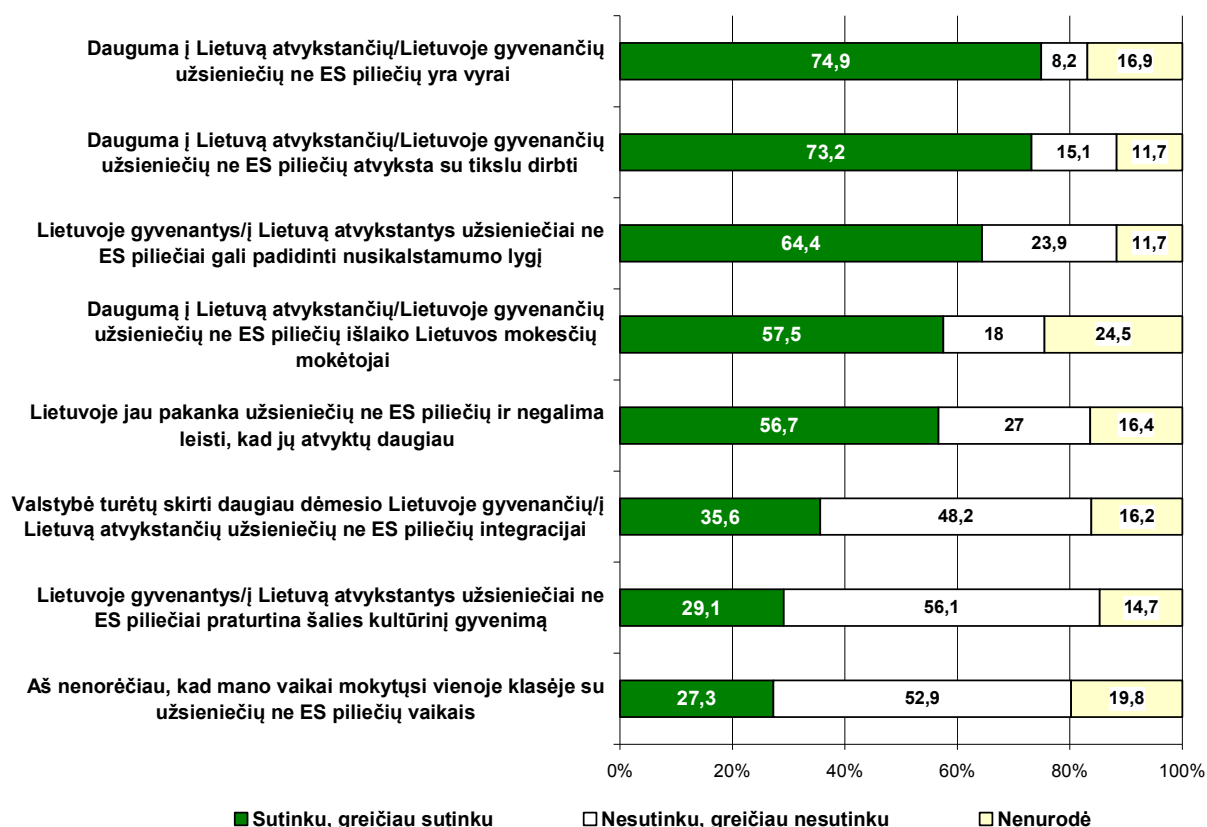
Mažiausiai tiesioginių kontaktų Lietuvos gyventojai turi su Lietuvoje gyvenančiais pabėgėliais, nelegaliai gyvenančiais užsieniečiais (vos keli procentai yra sutikę, kalbėję) bei aukštos kvalifikacijos darbą dirbančiais užsieniečiais.

3.4. Trečiųjų šalių piliečiai Lietuvos visuomenėje: darbas, užsiėmimas, veikla Lietuvoje

Visuomenės nuomonė Lietuvoje gyvenančių ir į šalį kasmet atvykstančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu yra svarbus rodiklis, rodantis kiek visuomenė suvokia apie imigracijos procesus bei ką mano apie atvykstančių imigrantų įtaką visuomenei ir valstybei. Todėl tyrimo klausimyne respondentams buvo pateikti įvairūs klausimai apie trečiųjų šalių piliečių darbą, užsiėmimą, veiklą Lietuvoje, bei pagrindines problemas, su kuriomis susiduria atvykę užsieniečiai.

Siekiant įvertinti Lietuvos gyventojų įsivaizduojamą atvykusių užsieniečių socialinę struktūrą, buvo pateikti įvairūs teiginiai. Didžioji apklausoje dalyvavusių respondentų dauguma (75 proc.) sutinka, kad į Lietuvą atvykstantys ir Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai (ne ES piliečiai) yra vyrai. [žr. 3.4.1 pav.]. Pagal Statistikos departamento duomenis, 2007 m. į Lietuvą atvyko 710 (33 proc.) moterų ir 1415 (67 proc.) vyrų. Taigi, visuomenės nuostatos sutampa su statistiniais duomenimis. Šioje vietoje verta paminėti, kad tarp trečiųjų šalių piliečių su išduotais darbo leidimais Lietuvoje, moterų dalis žymiai mažesnė (duomenų apie Lietuvoje gyvenančius trečiųjų šalių piliečius pagal lytį nėra).

3.4.1 pav. Nuomonė apie Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius užsieniečius ne ES piliečius (proc.)

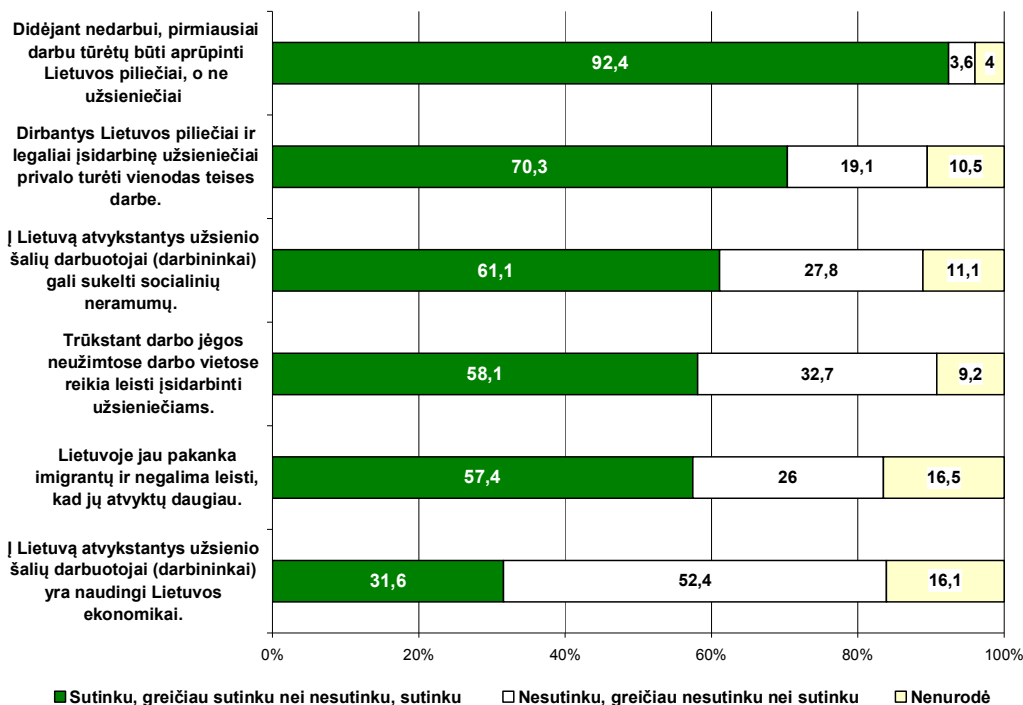
Taip pat dauguma (73 proc.) respondentų palaiko nuomonę, kad į Lietuvą atvykstantys ir Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai atvyksta su tikslu dirbti. Nors dauguma apklaustųjų teigia, kad Lietuvoje gyvenantys ar atvykstantys užsieniečiai dirba, tačiau daugiau nei pusė (58 proc.) linkę sutikti, jog Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius trečiųjų šalių piliečius išlaiko mokesčių mokėtojai. Verta paminėti, kad šiuo metu Lietuvoje trečiųjų šalių piliečiams nėra taikomos socialinės

integracijos priemonės bei nėra numatyta socialinės paramos teikimo infrastruktūra, todėl dauguma jų išsilaiko patys vykdydami tam tikras veiklas, arba yra išlaikomi šeimos narių. Šiame kontekste aptartina ir respondentų nuomonė dėl valstybės dėmesio į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai. Šiuo klausimu beveik pusė (48 proc.) apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų pasisako neigiamai, o kiek daugiau nei trečdalis (36 proc.) yra linkę pritarti didesniai valstybės dėmesiui užsieniečių ne ES piliečių integracijai Lietuvoje.

Pažymėtina, kad daugiau nei pusė (56 proc.) Lietuvos gyventojų nepritaria teiginiui, kad Lietuvoje gyvenantys ar atvykstantys užsieniečiai trečiųjų šalių piliečiai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą, tačiau panaši dalis (53 proc.) neprieštarautų, jei jų vaikai mokykloje mokytųsi vienoje klasėje su užsieniečių ne ES piliečių vaikais. Nors kiek daugiau nei ketvirtadalis (27 proc.) nenorėtų, kad vaikai mokytųsi kartu su užsieniečių vaikais.

Vis dėlto, dauguma Lietuvos gyventojų (64 proc.) nerimauja, kad į Lietuvą atvykstantys ir Lietuvoje gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai (ne ES piliečiai) gali padidinti nusikalstamumo lygį. Atsakymą į šį klausimą galima palyginti su 2008 m. birželio 5-16 d. rinkos analizės ir tyrimų grupės RAIT atliktos reprezentatyvios visuomenės apklausos duomenimis.¹¹ Respondentams buvo pateikti klausimai apie Lietuvoje gyvenančius prieglobstį gavusius užsieniečius, kur tarp teiginių buvo ir šis: „Pabėgėliai gali padidinti nusikalstamumo lygį Lietuvoje“. 2008 m. tyrimo duomenimis, didžioji dauguma atsakiusiųjų (77 proc.) buvo linkę sutikti, kad pabėgėliai gali padidinti nusikalstamumo lygį. Apibendrinant atsakymus į šiuos du klausimus galima daryti prielaidą, kad dauguma Lietuvos gyventojų yra linkę imigracijos procesuose įžvelgti galimas grėsmes, tokias kaip nusikalstamumo lygio padidėjimas ar socialinių neramumų galimybės. Šiuos apibendrinimus papildo ir tai, kad duomenys dauguma (57 proc.) apklaustųjų sutinka, kad Lietuvoje trečiųjų šalių piliečių jau pakanka ir nereikia įsileisti daugiau.

3.4.2 pav. Nuomonė apie Lietuvoje dirbančius užsieniečius ne ES piliečius (proc.)

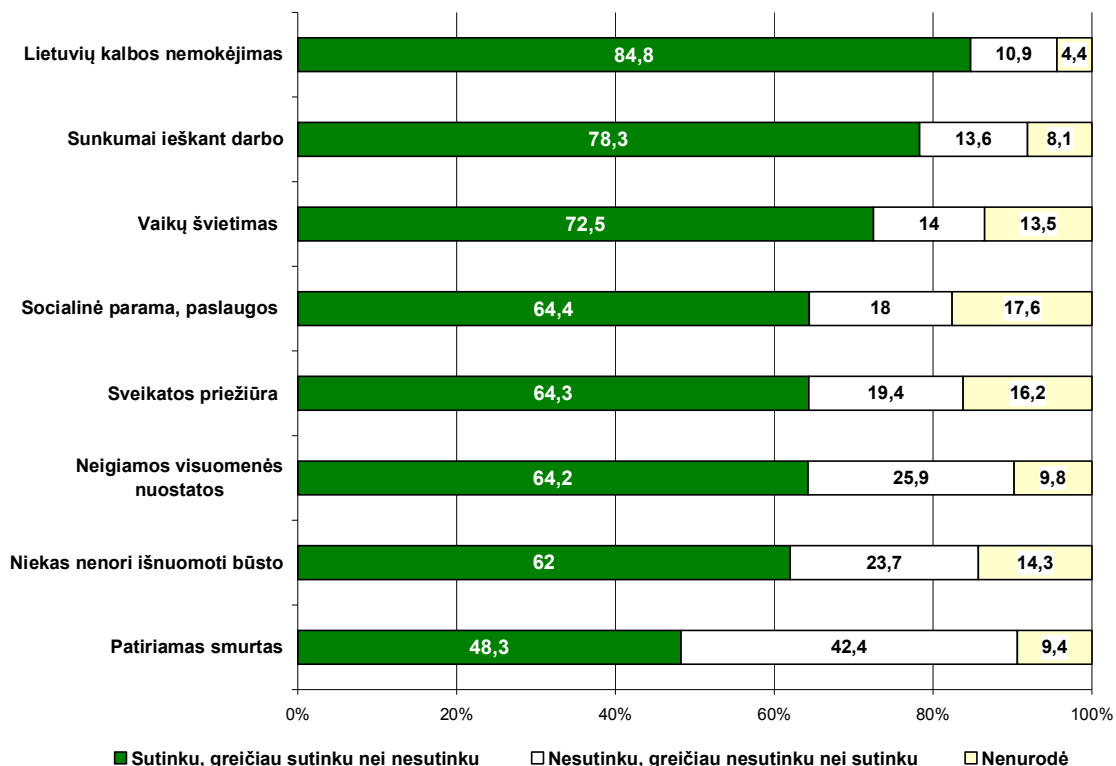

¹¹ Prieglobstį gavusių užsieniečių įvaizdis Lietuvos visuomenės požiūriu. Socialinių tyrimų instituto Etninių tyrimų centras; Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras. Tyrimo ataskaita. Vilnius, 2008: http://www.rppc.lt/news_read,920,lt.html

Kita tyrimo anketoje pateiktų teiginių grupė Lietuvos gyventojų teiravosi jų nuomonės apie Lietuvoje dirbančius užsieniečius ne ES piliečius. Lietuvos gyventojai vienareikšmiškai laikosi nuomonės (92 proc.), kad didėjant nedarbui, pirmiausiai darbu turėtų būti aprūpinti Lietuvos piliečiai, o ne užsieniečiai. [žr. 3.4.2 pav.]. Daugiau nei pusė (58 proc.) teigia, kad tik trūkstant darbo jėgos neužimtose darbo vietose reikia leisti įsidarbinti užsieniečiams. Tačiau didžioji dauguma (70 proc.) respondentų sutinka, kad dirbantys Lietuvos piliečiai ir legaliai įsidarbinę užsieniečiai privalo turėti vienodas teises darbe. Vis dėlto, daugumos Lietuvos gyventojų (61 proc.) nuomone, į Lietuvą atvykstantys užsienio šalių darbuotojai (darbininkai) gali sukelti socialinių neramumų. Taip pat daugiau nei pusė apklaustųjų mano, kad Lietuvoje jau pakanka imigrantų ir negalima leisti, kad jų atvyktų daugiau (su teiginiu sutinka 57 proc. tyrime dalyvavusių respondentų) ir neišvelgia į Lietuvą atvykstančių užsienio šalių darbuotojų (darbininkų) naudą Lietuvos ekonomikai (52 proc.).

Aptarti šios apklausos duomenys ir jų palyginimas su ankstesniais metais atliktų tyrimų rezultatais liudija, kad visuomenės nuostatos trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu yra santykinai „švelnesnės“ nei Lietuvoje gyvenančių pabėgėlių atžvilgiu, tačiau tiek trečiųjų piliečių, tiek prieglobsčio siekėjų imigracijos procesų atžvilgiu Lietuvos gyventojai yra linkę įžvelgti potencialių grėsmių. Atliekant išsamesnę tyrimo duomenų analizę galima teigti, kad Lietuvos gyventojai linkę akcentuoti užimtumo svarbą (tikslą dirbti, įsidarbinimo pirmenybę teikti Lietuvos piliečiams ir kt.) Lietuvoje gyvenančių ar atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių gyvenimo Lietuvoje ir galimų integracijos priemonių atžvilgiu. Kitų teiginių vertinimas atskleidžia tam tikrą nerimą dėl galimų socialinių neramumų ar potencialių grėsmių, kurias lemia užsieniečių buvimas Lietuvoje.

3.4.3 pav. Lietuvoje gyvenantiems užsieniečiams ne ES piliečiams išskylančios sudėtingos situacijos įvairiose srityse (proc.)

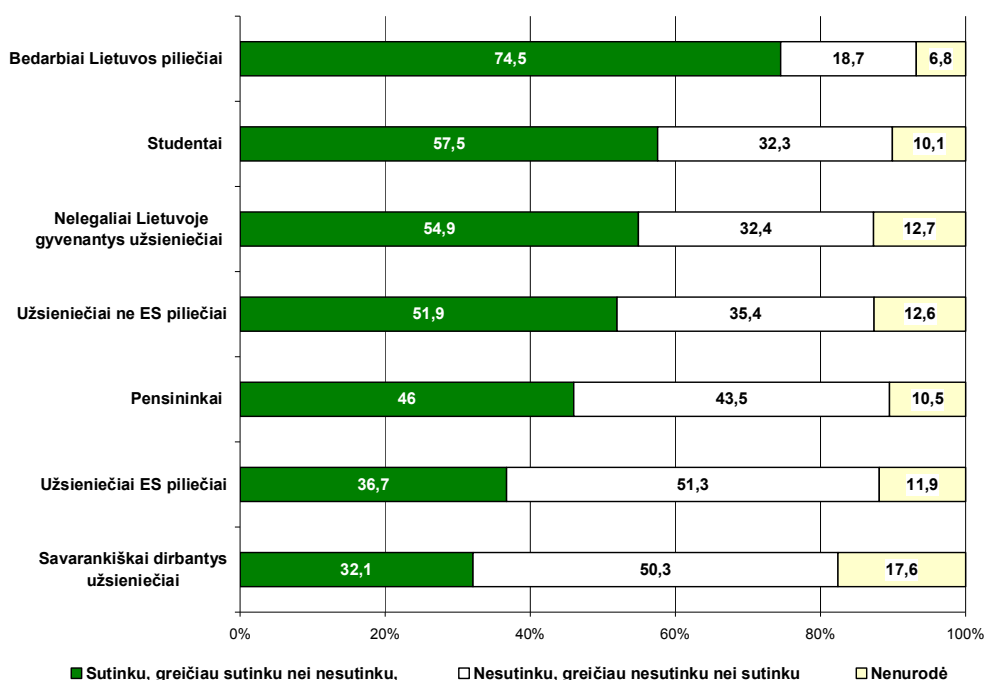

Siekiant įvertinti Lietuvos gyventojų nuomonę apie potencialias Lietuvoje gyvenančių ar atvykstančių trečiųjų šalių piliečių problemas, apklausos anketoje buvo pateikti klausimai apie galimas problemas įvairiose srityse. [žr. 3.4.3 pav.] Didžiosios apklaustųjų dalies (85 proc.) nuomone, daugiausia sunkumų trečiųjų šalių piliečiams kyla dėl lietuvių kalbos nemokėjimo. Kita galimų sunkumų grupė susijusi su sunkumais ieškant darbo (78 proc.) ir vaikų švietimu (73 proc.).

Beveik du trečdaliai apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų teigia, kad potencialūs sunkumai gali iškilti dėl socialinės paramos, paslaugų (65 proc.), sveikatos priežiūros (64 proc.) ir neigiamų visuomenės nuostatų (64 proc.). Taip pat ženkliai dalis (62 proc.) laikosi nuomonės, kad trečiųjų šalių piliečiams sudėtinga išsinuomoti būstą. Daugiausia abejonių apklausoje dalyvavusiems respondentams kyla dar galimo smurto – šiuo atveju apklaustųjų nuomonės pasiskirsto beveik tolygiai: 48 proc. priima, o 42 proc. atmeta smurto prieš trečiųjų šalių piliečius galimybes.

Atsižvelgiant į užsienio šalių tyrimų duomenis bei migrantų grupių pažeidžiamumą darbo rinkoje, tyrime dalyvavusių respondentų buvo klausiama, kokios, jų nuomone, grupės tam tikromis aplinkybėmis galėtų imtis nelegalaus darbo. Daugumos Lietuvos gyventojų nuomone, labiausiai pažeidžiami yra bedarbiai Lietuvos piliečiai – trys ketvirtadaliai (75 proc.) respondentų teigia, kad ši grupei potencialiai priimtinas nelegalus darbas. Antroje vietoje dauguma respondentų potencialiai nelegaliais darbuotojais įvardija studentus (56 proc.), nelegaliai Lietuvoje gyvenančius užsieniečius (55 proc.) ir užsieniečius ne ES piliečius (52 proc.). [žr. 3.4.5 pav.]

3.4.5 pav. Kurios iš žmonių grupių, Jūsų nuomone, galėtų imtis nelegalaus darbo Lietuvoje?

Beveik tolygiai apklausoje dalyvavusių respondentų nuomonės pasiskirsto dėl pensininkų nelegalaus darbo: 46 proc. Lietuvos gyventojų pritaria ir 44 proc. nepitaria, kad pensininkai gali imti nelegalaus darbo.

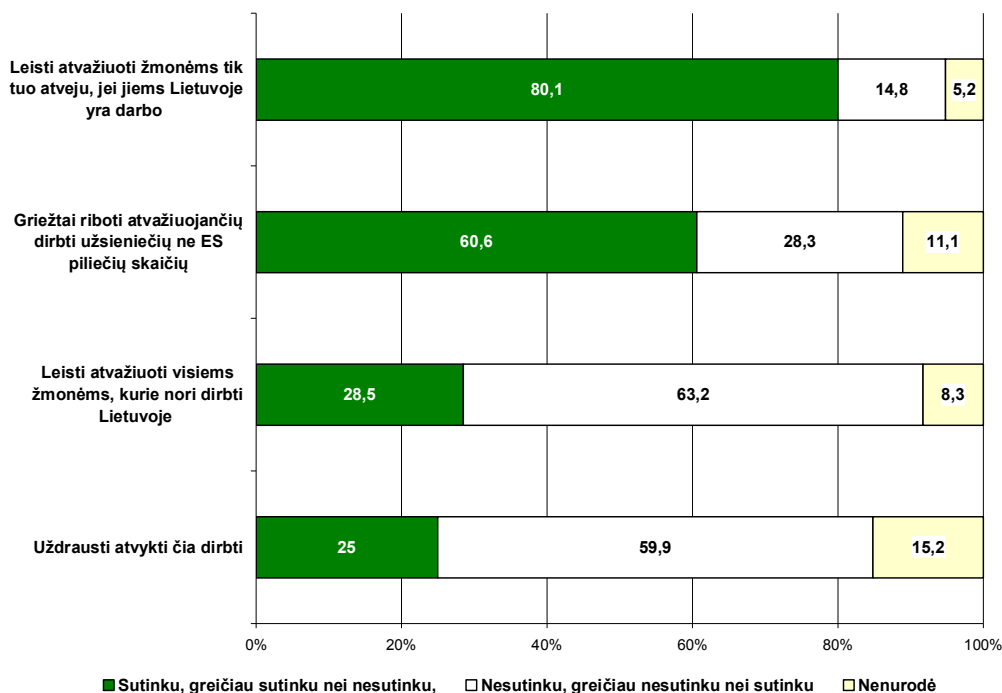
Pusė Lietuvos gyventojų nepitaria nuomonei, kad nelegalaus darbo gali imtis užsieniečiai ES piliečiai (51 proc.) ir savarankiškai dirbantys užsieniečiai (50 proc.).

3.5. Galimų valstybės priemonių, skirtų trečiųjų šalių piliečių integracijai, vertinimas

Paskutinis anketos klausimų blokas susijęs su įvairių vyriausybės taikomų ar taikytinų priemonių vertinimu Lietuvoje gyvenančių ar atvykstančių užsieniečių atžvilgiu. Dalis teiginių skirti galimoms migrantų kontrolės ar reguliavimo, kita dalis – integracijos priemonių vertinimui.

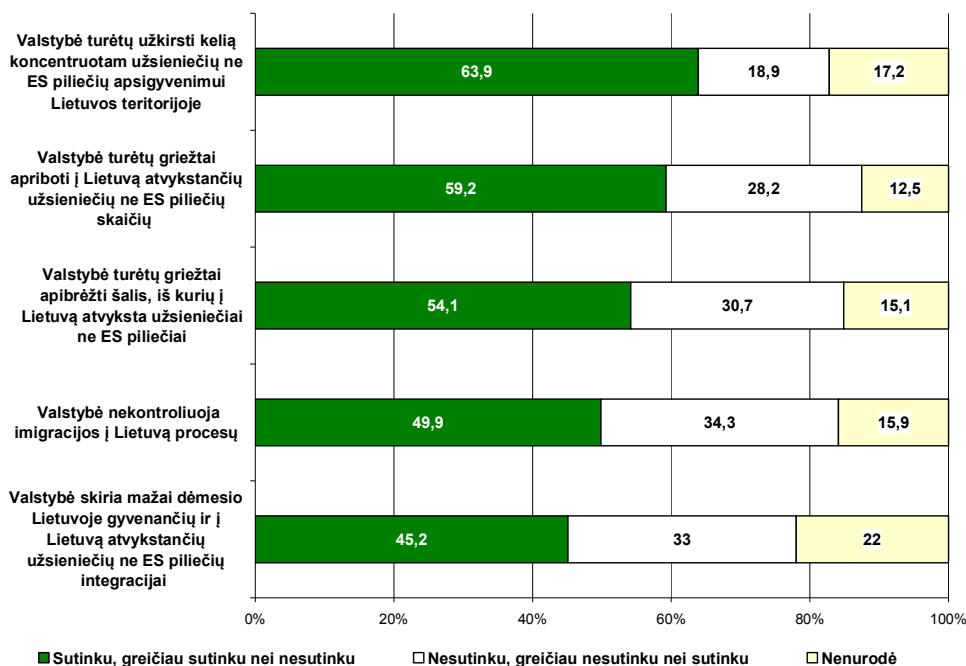
Aptariant tyrimo duomenis apie vyriausybės poziciją atvykstančių į Lietuvą užsieniečių atžvilgiu, paminėtinos tokios tendencijos. Didžioji dauguma respondentų (80 proc.) pritaria teiginiui, užsieniečiams „leisti atvažiuoti tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo“. [žr. 3.5.1 pav.]. Dauguma (63 proc.) respondentų nepitaria nuomonei, kad vyriausybė turėtų „leisti atvažiuoti visiems žmonėms, kurie nori dirbti Lietuvoje“. Taip pat daugiau nei pusė (61 proc.) apklaustųjų laikosi nuostatos, jog vyriausybė turėtų „griežtai riboti atvažiuojančių dirbti užsieniečių ne ES piliečių skaičių“. Tačiau dauguma (60 proc.) nesutinka, kad vyriausybė galėtų „uždrausti atvykti dirbti“. Apibendrinant galima teigti, kad dauguma Lietuvos gyventojų yra linkę palaikyti atvykstančių užsieniečių kontrolę, ribojant jų skaičių ir išduodant leidimus tik esant darbo.

3.5.1 pav. Nuomonė apie užsieniečius, atvykstančius iš kitų, mažiau išsivysčiusių šalių dirbti į Lietuvą. Kaip Jūs manote, ką turėtų daryti Lietuvos vyriausybė? (proc.)

Analizuojant kitus teiginius apie valstybės vaidmenį formuojant migrantų ne ES piliečių politiką Lietuvoje, pastebimos šios tendencijos. [žr. 3.5.2 pav.] Dauguma apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų pasisako už santykinai griežtą valstybės nuostatą atvykstančiųjų užsieniečių atžvilgiu: trys ketvirtadaliai Lietuvos gyventojų pritaria nuomonei, kad „valstybė turėtų užkirsti kelią koncentruotam užsieniečių apsigyvenimui Lietuvos teritorijoje“, daugiau nei pusė (59 proc.) teigia, kad „valstybė turėtų griežtai apriboti į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių skaičių“ bei „turėtų griežtai apibrėžti šalis, iš kurių į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai“ (54 proc.). Pusė Lietuvos gyventojų (50 proc.) mano, kad „valstybė nekontroliuoja imigracijos į Lietuvą procesų“. Taip pat mažesnė dalis apklausoje dalyvavusių respondentų teigia, kad valstybė skiria mažai dėmesio Lietuvoje gyvenančių ir į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai (45 proc.).

3.5.2 pav. Įvairių teiginių apie valstybės vaidmenį kontroliuojant ne ES piliečių imigracijos į Lietuvą procesus vertinimas (proc.)

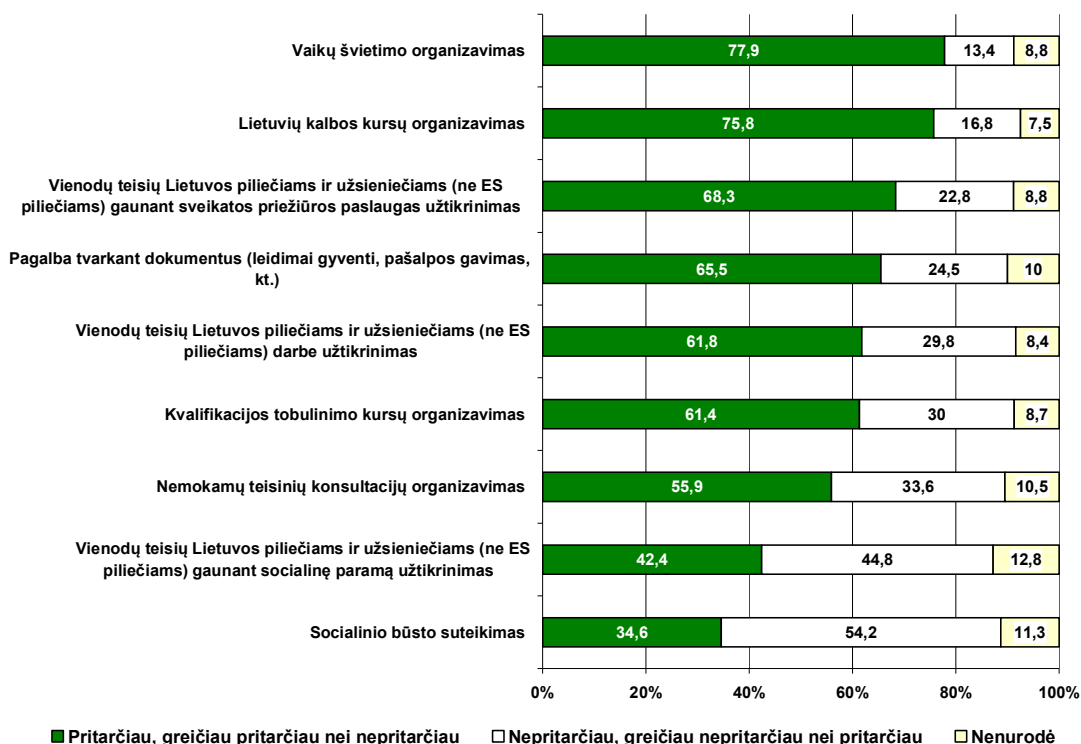
Pažymėtina, kad nors tarp Lietuvos gyventojų vyrauja griežtos kontrolės atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių atžvilgiu nuostatos, beveik kas šeštas – kas penktas apklausoje dalyvavęs respondentas šiais klausimais neturi nuomonės.

Keletas anketos klausimų buvo susiję su įvairių užsieniečių integracijos priemonių vertinimu. Respondentams buvo pateiktas priemonių, paimančių įvairias gyvenimo sritis, tokias kaip užimtumas, švietimas, būstas, teisinės pagalbos užtikrinimas, sąrašas. Maždaug kas dešimtas apklausoje dalyvavęs respondentas neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Palankiausiai Lietuvos gyventojai vertina priemones, skirtas vaikų švietimo ir lietuvių kalbos kursų organizavimui – joms pritaria didžioji dauguma respondentų (78 ir 76 proc., atitinkamai). [žr. 3.5.3 pav.]. Dauguma Lietuvos gyventojų palankiai vertina vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) sveikatos priežiūros paslaugas (68 proc.), pagalbą tvarkant dokumentus (leidimai gyventi, pašalpos gavimas, kt.) (66 proc.), vienodų teisių darbe užtikrinimą (62 proc.), kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimą (61 proc.) ir nemokamų teisinių konsultacijų organizavimą (56 proc.).

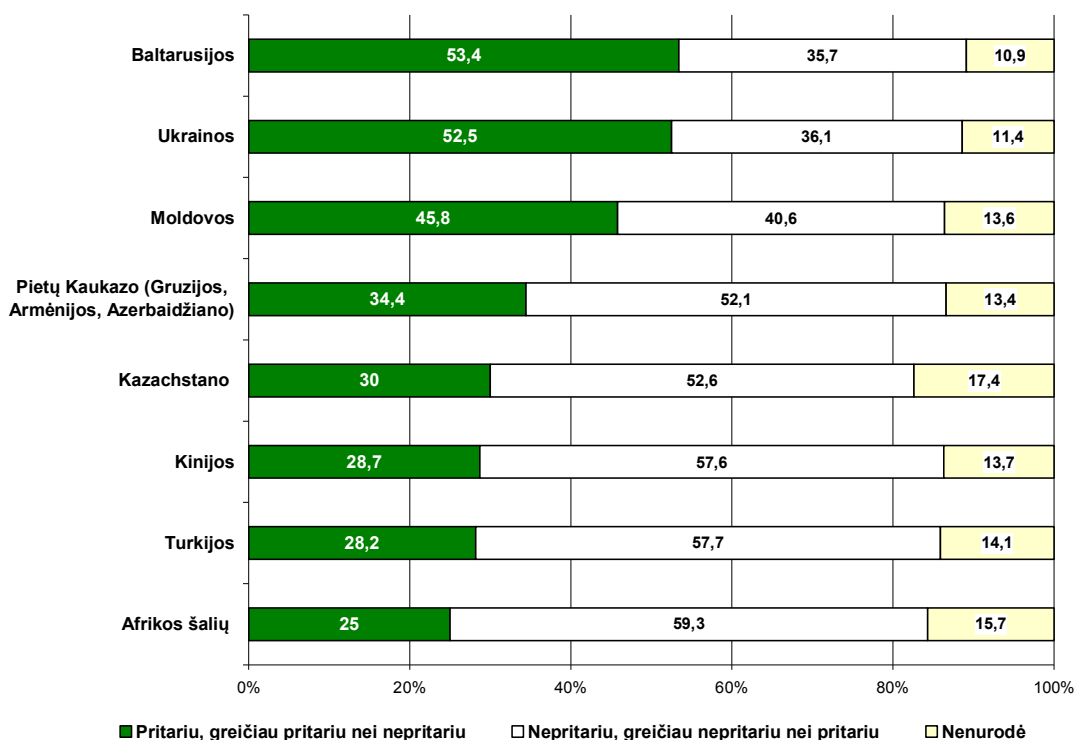
Daugiausia abejonių Lietuvos gyventojams kelia vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant socialinę paramą ir socialinio būsto suteikimas. Dėl socialinės paramos gyventojų nuomonės pasiskirsto beveik tolygiomis dalimis: 42 proc. respondentų yra linkę sutikti, o 45 proc. nesutikti, kad valstybė turi užtikrinti vienodas teises gaunant socialinę paramą. Tuo tarpu dauguma gyventojų (54 proc.) nepitaria socialinio būsto suteikimui užsieniečiams ne ES piliečiams, 35 proc. – pritaria.

3.5.3 pav. Ar pritartumėte, ar nepritartumėte integracijos priemonėms, taikomoms Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams ne ES piliečiams? (proc.)

Atskiru klausimu apklausoje dalyvavusių respondentų teirautasi, iš kokių šalių atvykstantiems užsieniečiams ne ES piliečiams jie linkę teikti prioritetą. Pusė Lietuvos gyventojų linkę pritari atvykstantiems užsieniečiams iš Baltarusijos ir Ukrainos (53 proc.), kiek mažesnė dalis – iš Moldovos (46 proc.). Nors maždaug trečdalis apklaustųjų pasisako prieš migrantus iš šių šalių (36, 36 ir 41 proc., atitinkamai).

3.5.4 pav.. Pritariate ar nepritariate, kad užsieniečiai ne ES piliečiai į Lietuvą atvyktų gyventi ir dirbti iš žemiau išvardytų šalių (proc.)

Dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų nepalankiai vertina potencialius migrantus iš Afrikos šalių (59 proc.), Kinijos ir Turkijos (po 58 proc.), Kazachstano (53 proc.) bei Pietų Kaukazo šalių (52 proc.). Vidutiniškai kas šeštas Lietuvos gyventojas neturėjo šiuo klausimu nuomonės.

3.6. PAGRINDINĖS TYRIMO IŠVADOS IR APIBENDRINIMAI

Atlikus reprezentatyvios Lietuvos gyventojų nuomonės apklausos apie Lietuvoje gyvenančių ar į ją atvykstančių trečiųjų šalių piliečius duomenų analizę, pateikiamos pagrindinės išvados ir apibendrinimai.

Visuomenės nuostatos įvairių socialinių grupių atžvilgiu

- Apibendrinus ir lyginant apklausoje dalyvavusių respondentų atsakymus apie socialinę distanciją kaimynų, bendradarbių atžvilgiu ir būsto nuomos atveju, labiausiai nemėgstamomis grupėmis laikytini:
 - iš įkalinimo įstaigų grįžę asmenys (gyventi kaimynystėje nenorėtų 65 proc., dirbti vienoje darbovietėje 50 proc., išnuomoti būsto – 76 proc. Lietuvos gyventojų);
 - romai (čigonai) (58, 47 ir 71 proc., atitinkamai);
 - asmenys su psichikos negalia (53, 54 ir 69 proc., atitinkamai)
 - homoseksualūs asmenys (52, 42 ir 62 proc., atitinkamai).
- Socialinis pakantumas bendradarbių atžvilgiu yra didesnis nei kaimynų, išskyrus asmenis su psichikos negalia, kurių beveik pusė Lietuvos gyventojų nenorėtų matyti nei kaimynais, nei bendradarbiais. Stipriausios neigiamos nuostatos įvairių socialinių grupių atžvilgiu yra būsto nuomos atveju – nuomoti būsto nemėgstamoms grupėms nenorėtų didžioji Lietuvos gyventojų dauguma.
- Beveik pusė Lietuvos gyventojų teigia, kad per pastaruosius 5 metus jų nuomonė labai pablogėjo arba greičiau pablogėjo nei pagerėjo apie iš įkalinimo įstaigų išėjusius asmenis, homoseksualius asmenis ir romus (čigonus). Maždaug trečdalis gyventojų teigia, kad jų nuomonė pablogėjo apie šias grupes: pabėgėlius, čekėnus, Jehovos liudytojus bei musulmonus.
- Tyrimo duomenys leidžia teigti apie pastaruoju metu pastebimą tam tikrą socialinės distancijos stiprėjimą bei stabilią socialinės distancijos įvairių socialinių grupių atžvilgiu hierarchiją.

Lietuvoje gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai: šalys, iš kurių atvykstama, atvykimo tikslai

- Didžioji dauguma Lietuvos gyventojų palankiai vertina iš Vakarų Europos šalių (pvz., Prancūzijos, Italijos, Belgijos, Vokietijos, Graikijos, kt.) ir iš „naujųjų“ Europos Sąjungos (pvz., Latvija, Bulgarija, Čekija, Slovakija, kt.) šalių atvykstančius užsieniečius. Iš trečiųjų šalių atvykstančius imigrantus (pvz., kinus, turkus, kazachus) palankiai vertina kiek daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų. Trečdalis respondentų palankiai vertina iš Pakistano ir Libano atvykstančius užsieniečius.
- Visuomenėje vyrauja nuostatos, kad per pastaruosius dvejus metus į Lietuvą daugiausiai atvyksta trečiųjų šalių piliečiai iš Kinijos ir Baltarusijos.
- Didžioji dauguma respondentų mano, jog užsieniečiai ne ES piliečiai į Lietuvą dažniausiai atvyksta su tikslu dirbti, dauguma teigia, kad dažniausiai į Lietuvą užsieniečiai ne ES piliečiai atvyksta ir dirba nelegaliai arba mokytis, prašyti prieglobsčio.

Lietuvos gyventojų santykių su trečiųjų šalių piliečiais pobūdis

- Maždaug trečdalis apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų nėra susidūrę, jiems nėra tekę girdėti ar bendrauti su trečiųjų šalių piliečiais ne ES piliečiais Lietuvoje. Kaip mažiausiai pažįstamos užsieniečių grupės gali būti įvardijami:
 - nelegaliai Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai (39 proc. apklaustųjų teigia, kad jiems neteko sutikti, bendrauti ar girdėti apie juos);
 - savo verslą pradėję užsieniečiai (35 proc.);
 - pas savo šeimos narius atvykę užsieniečiai (34 proc.).
- Daugiausia patirties apie Lietuvoje gyvenančius užsieniečius Lietuvos gyventojai turi iš netiesioginių šaltinių – žiniasklaidos priemonių, tarp kurių dominuoja televizija. Tyrimo duomenimis, apie 40 proc. Lietuvos gyventojų yra turėję netiesioginių kontaktų su Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais ne ES piliečiais, tarp kurių geriausiai pažįstami pabėgėliai: dauguma apklaustųjų yra matę juos televizijos laidoje, kiek daugiau nei trečdalis yra skaitę apie juos spaudoje, bet tik 7 proc. yra girdėję pasakojimų iš draugų ar pažįstamų. Santykinai mažiausiai iš netiesioginių kontaktų pažįstami aukštos kvalifikacijos dirbantys užsieniečiai (gydytojai, dėstytojai), pas savo šeimos narius į Lietuvą atvykę užsieniečiai.
- Maždaug kas dešimtas Lietuvos gyventojas yra turėjęs tiesioginių kontaktų su įvairiais Lietuvoje gyvenančiais užsieniečiais ne ES piliečiais. Geriausiai tyrime dalyvavę respondentai yra pažįstami su žemos kvalifikacijos darbu Lietuvoje dirbančiais užsieniečiais: beveik kas šeštas respondentas teigia, kad yra tekę sutikti, beveik kas dešimtam yra tekę kalbėtis ar pažinti asmeniškai. Beveik kas septintas apklaustasis yra matęs ar sutikęs Lietuvoje studijuojančių užsieniečių, 7 proc. yra tekę kalbėtis, o 5 proc. teigia pažįstą asmeniškai. Mažiausiai tiesioginių kontaktų Lietuvos gyventojai turi su Lietuvoje gyvenančiais pabėgėliais, nelegaliai gyvenančiais užsieniečiais (vos keli procentai yra sutikę, kalbėję) bei aukštos kvalifikacijos darbu dirbančiais užsieniečiais.

Trečiųjų šalių piliečiai Lietuvos visuomenėje: darbas, užsiėmimas, veikla

- Nors didžioji dauguma apklaustųjų teigia, kad Lietuvoje gyvenantys ar atvykstantys užsieniečiai dirba, tačiau daugiau nei pusė linkę sutikti, jog Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius trečiųjų šalių piliečius išlaiko mokesčių mokėtojai, taip pat tyrime dalyvavę respondentai nėra linkę pritarti didesniai valstybės dėmesiui į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai.
- Daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų nepitaria teiginiui, kad Lietuvoje gyvenantys ar atvykstantys užsieniečiai trečiųjų šalių piliečiai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą, tačiau neprieštarautų, jei jų vaikai mokykloje mokytųsi vienoje klasėje su užsieniečių ne ES piliečių vaikais.
- Lietuvos gyventojai linkę akcentuoti užimtumo svarbą (tikslą dirbti, įsidarbinimo pirmenybę teikti Lietuvos piliečiams ir kt.) Lietuvoje gyvenančių užsieniečių atžvilgiu, tačiau vyraujanti gyventojų nuomonė atskleidžia tam tikrą nerimą dėl galimų socialinių neramumų ar potencialių grėsmių, kurias lemia užsieniečių buvimas Lietuvoje.
- Didžiosios apklaustųjų daugumos nuomone, daugiausia sunkumų trečiųjų šalių piliečiams kyla dėl lietuvių kalbos nemokėjimo. Kita galimų sunkumų grupė susijusi su sunkumais ieškant darbo ir vaikų švietimu. Beveik du trečdaliai apklausoje dalyvavusių Lietuvos

gyventojų teigia, kad potencialūs sunkumai gali iškilti dėl socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ir neigiamų visuomenės nuostatų.

- Daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių respondentų potencialiais nelegaliais darbuotojais įvardija nelegaliai Lietuvoje gyvenančius užsieniečius ir užsieniečius ne ES piliečius. Pusė Lietuvos gyventojų nepritaria nuomonei, kad nelegalaus darbo gali imtis užsieniečiai ES piliečiai ir savarankiškai dirbantys užsieniečiai.

Galimų valstybės priemonių, skirtų trečiųjų šalių piliečių integracijai, vertinimas

- Apibendrinant Lietuvos gyventojų nuomones apie įvairias vyriausybės taikomas ar taikytinas priemones Lietuvoje gyvenančių ar atvykstančių užsieniečių atžvilgiu galima teigti, kad dauguma Lietuvos gyventojų yra linkę palaikyti atvykstančių užsieniečių kontrolę, ribojant jų skaičių ir išduodant leidimus tik esant laisvoms darbo vietoms.
- Dauguma apklausoje dalyvavusių Lietuvos gyventojų pasisako už santykinai griežtą valstybės nuostatą atvykstančiųjų užsieniečių atžvilgiu: trys ketvirtadaliai Lietuvos gyventojų pritaria nuomonei, kad „valstybė turėtų užkirsti kelią koncentruotam užsieniečių apsigyvenimui Lietuvos teritorijoje“, daugiau nei pusė teigia, kad „valstybė turėtų griežtai apriboti į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių skaičių“ bei „turėtų griežtai apibrėžti šalis, iš kurių į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai“.
- Palankiausiai Lietuvos gyventojai vertina priemones, skirtas vaikų švietimo ir lietuvių kalbos kursų organizavimui – joms pritaria didžioji dauguma respondentų. Daugiausia abejonių Lietuvos gyventojams kelia vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant socialinę paramas ir socialinio būsto suteikimas.
- Palankiausiai Lietuvos gyventojai vertina potencialius migrantus iš Baltarusijos, Ukrainos ir Moldovos – pusė respondentų yra linkę pritarti šių šalių piliečių atvykimui gyventi ir dirbti Lietuvoje.
- Dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų nepalankiai vertina potencialius migrantus iš Afrikos šalių, Kinijos ir Turkijos, Kazachstano ir Pietų Kaukazo šalių.

PRIEDAI

1 Priedas. Tyrimo klausimynas

Šiuo metu Socialinių tyrimų institutas atlieka apklausą, kurią siekiama nustatyti Lietuvos visuomenės nuostatas Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu. Ši apklausa vykdoma įgyvendinant projekto „Lietuvoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracijos politikos vertinimo principai ir rodikliai“ pagal Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai 2007 m. metinę programą tikslus.

Šioje apklausoje trečiųjų šalių piliečiais laikomi asmenys, kurie nėra Europos Sąjungos piliečiai, t.y. neturi Europos Sąjungos valstybių narių pilietybės. Trečiųjų šalių piliečiais taip pat nėra laikomi Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečiai (t.y. EFTA narės – Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas, Šveicarija).

Migracijos departamento duomenimis, Lietuvoje 2008 m. pradžioje gyveno 20 668 trečiųjų šalių piliečiai, turintys leidimus laikinai arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje.

Apklausa yra anoniminė, jos rezultatai bus naudojami tik apibendrinti.

KORTELĖ F1 F2 F3 GRUPĖS

F1. Čia išvardytos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte GYVENTI KAIMYNYSTĖJE? (ŽYMĖTI KIEKVIENOJE EILUTĖJE: JEI NENORĖTŲ GYVENTI, APIBRAUKITE 1, JEI NORĖTŲ, ARBA NETURI NUOMONĖS - 99)

F2. Čia išvardytos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte DIRBTI VIENOJE DARBOVIETĖJE? (ŽYMĖTI KIEKVIENOJE EILUTĖJE: JEI NENORĖTŲ DIRBTI, APIBRAUKITE 1, JEI NORĖTŲ, ARBA NETURI NUOMONĖS - 99)

F3. Čia išvardytos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, kurioms iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte IŠNUOMOTI BŪSTO? (ŽYMĖTI KIEKVIENOJE EILUTĖJE: JEI NENORĖTŲ IŠNUOMOTI BŪSTO, APIBRAUKITE 1, JEI NORĖTŲ, ARBA NETURI NUOMONĖS - 99)

Įvairios grupės	F1. Kaimynystėje		F2. Darbovietėje		F3. Išnuomoti būsto	
	Nenorėčiau	N/N	Nenorėčiau	N/N	Nenorėčiau	N/N
1. Asmenimis su fizine negalia	1	99	1	99	1	99
2. Asmenimis su psichikos negalia	1	99	1	99	1	99
3. Čėčėnais	1	99	1	99	1	99
4. Kinais	1	99	1	99	1	99
5. Pabėgėliais	1	99	1	99	1	99
6. Baltarusiai	1	99	1	99	1	99
7. Romais (čigonais)	1	99	1	99	1	99
8. Juodaodžiais	1	99	1	99	1	99
9. Kazachais	1	99	1	99	1	99
10. Kitos rasės (odos spalvos) asmenimis	1	99	1	99	1	99
11. Lenkais	1	99	1	99	1	99
12. Rusais	1	99	1	99	1	99
13. Totoriais	1	99	1	99	1	99
14. Pakistaniečiais	1	99	1	99	1	99
15. Žydais	1	99	1	99	1	99
16. Turkais	1	99	1	99	1	99
17. Hinduistais, budistais	1	99	1	99	1	99
18. Musulmonais	1	99	1	99	1	99
19. Moldavais	1	99	1	99	1	99
20. Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovais	1	99	1	99	1	99
21. Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovais	1	99	1	99	1	99
22. Jehovos liudytojais	1	99	1	99	1	99
23. Ukrainiečiais	1	99	1	99	1	99
24. Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovais	1	99	1	99	1	99
25. Homoseksualiais asmenimis	1	99	1	99	1	99
26. Iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenimis	1	99	1	99	1	99
27. Žemesnės socialinės padėties asmenimis	1	99	1	99	1	99
28. Aukštesnės socialinės padėties asmenimis	1	99	1	99	1	99
29. Kita gimtąja kalba kalbančiais asmenimis	1	99	1	99	1	99
30. Lietuvių kalbos nemokančiais asmenimis	1	99	1	99	1	99

KORTELĖ **SKALĖ F4**

F4. Kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė Jūsų požiūris į šias Lietuvoje gyvenančias žmonių grupes? (SKAITYKITE GRUPIŲ PAVADINIMUS, ŽYMĖKITE PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

Įvairios grupės	Labai pablogėjo	Greičiau pablogėjo, negu pagerėjo	Greičiau pagerėjo, negu pablogėjo	Labai pagerėjo	N/N
1. Asmenys su fizine negalia	1	2	3	4	99
2. Asmenys su psichikos negalia	1	2	3	4	99
3. Čečėnai	1	2	3	4	99
4. Kinai	1	2	3	4	99
5. Pabėgėliai	1	2	3	4	99
6. Baltarusiai	1	2	3	4	99
7. Romai (čigonai)	1	2	3	4	99
8. Juodaodžiai	1	2	3	4	99
9. Kazachai	1	2	3	4	99
10. Kitos rasės (odos spalvos) asmenys	1	2	3	4	99
11. Lenkai	1	2	3	4	99
12. Rusai	1	2	3	4	99
13. Totoriai	1	2	3	4	99
14. Pakistaniečiai	1	2	3	4	99
15. Žydai	1	2	3	4	99
16. Turkai	1	2	3	4	99
17. Hinduistai, budistai	1	2	3	4	99
18. Musulmonai	1	2	3	4	99
19. Moldavai	1	2	3	4	99
20. Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	1	2	3	4	99
21. Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	1	2	3	4	99
22. Jehovos liudytojai	1	2	3	4	99
23. Ukrainiečiai	1	2	3	4	99
24. Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovai	1	2	3	4	99
25. Homoseksualūs asmenys	1	2	3	4	99
26. Iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys	1	2	3	4	99
27. Žemesnės socialinės padėties asmenys	1	2	3	4	99
28. Aukštesnės socialinės padėties asmenys	1	2	3	4	99
29. Kita gimtąja kalba kalbantys asmenys	1	2	3	4	99
30. Lietuvių kalbos nemokantys asmenys	1	2	3	4	99

KORTELE **SKALĖ F5**

F5. Koks Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančius užsieniečius iš regionų ir šalių, kuriuos išvardinsiu? (SKAITYKITE PAVADINIMUS, ŽYMĖKITE PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

Grupės	Teigiamas	Greičiau teigiamas	Greičiau neigiamas	Neigiamas	N/N
1. Vakarų Europos (Prancūzijos, Italijos, Belgijos, Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Graikijos, kt.)	1	2	3	4	99
2. Rytų Europos (Latvijos, Bulgarijos, Čekijos, Slovakijos, Rumunijos, kt.)	1	2	3	4	99
3. Afrikos valstybių	1	2	3	4	99
4. Amerikos (JAV)	1	2	3	4	99
5. Kinijos	1	2	3	4	99
6. Turkijos	1	2	3	4	99
7. Armėnijos	1	2	3	4	99
8. Kazachstano	1	2	3	4	99
9. Pakistano	1	2	3	4	99
10. Libano	1	2	3	4	99
11. Kita (IRAŠYKITE) _____	1	2	3	4	99

F6. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių? (IRAŠYKITE 3 ŠALIS)

1.	
2.	
3.	

INTERVIUOTOJAU, PERSKAITYKITE RESPONDENTUI:

Kiti klausimai yra apie Lietuvoje gyvenančius užsieniečius, kurie **nėra Europos Sąjungos piliečiai**, t.y. neturi Europos Sąjungos valstybių narių pilietybės. Taip pat neturi Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių pilietybės (Islandija, Norvegija, Lichtenšteinas, Šveicarija).

Pvz.: Rusija, Ukraina, Baltarusija, Moldova, JAV, Pakistanas, Kazachstanas, Japonija, Turkija, Kinija, Armėnija, Afganistanas, Turkmėnistanas, Irakas, Libanas, kt.

KORTELE **F7 TIKSLAI**

F7. Jūsų nuomone, koku tikslu dažniausiai į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai: (ŽYMĖTI KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Veikla	Taip	Ne	N/N
1.	Dirbti aukštos kvalifikacijos darbą (dėstytojai, gydytojai, kt.)	1	2	99
2.	Studijuoti/mokytis	1	2	99
3.	Dirbti nelegaliai	1	2	99
4.	Pas savo šeimos narius	1	2	99
5.	Pradėti verslą	1	2	99
6.	Dirbti nekvalifikuotą darbą (darbininkais)	1	2	99
7.	Prašyti prieglobsčio	1	2	99
8.	Kita (IRAŠYKITE) _____	1	2	99

F8. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ne ES piliečių? (IRAŠYKITE 3 ŠALIS)

1.	
2.	
3.	

KORTELĖ F9 UŽSIENIEČIAI

F9. Ar Jums kada nors teko girdėti, matyti ar bendrauti su kortelėje išvardytais asmenimis užsieniečiais ne ES piliečiais?

Jei taip, tuomet kur ir kaip? (SKAITYKITE TEIGINIUS, ŽYMĖTI TINKAMUS ATSAKYMUS KIEKVIENOJE EILUTĖJE, EILUTĖJE ŽYMĖKITE VISUS TINKAMUS ATSAKYMUS)

		Žemos kvalifikacijos darbą dirbančiais užsieniečiais (darbininkais)	Lietuvoje studijuojančiais užsieniečiais	Užsieniečiai s, Lietuvoje gyvenančiais nelegaliai	Aukštos kvalifikacijos darbą dirbančiais užsieniečiais (gydytojais, dėstytojais)	Užsieniečiai s, Lietuvoje pradėjusiais savo verslą	Užsieniečiais, atvykstančiais į Lietuvą pas savo šeimos narius	Lietuvoje gyvenančiais pabėgėliais	Kita (IRAŠYKITE)	N/N
1	Pažįstu asmeniškai	1	2	3	4	5	6	7	8	99
2	Yra tekę kalbėtis	1	2	3	4	5	6	7	8	99
3	Teško pačiam matyti, sutikti	1	2	3	4	5	6	7	8	99
4	Pasakojo draugai/kaimynai	1	2	3	4	5	6	7	8	99
5	Mačiau per televiziją	1	2	3	4	5	6	7	8	99
6	Girdėjau per radiją	1	2	3	4	5	6	7	8	99
7	Skačiau spaudoje (laikraštyje, internete)	1	2	3	4	5	6	7	8	99
8	Neteko girdėti, matyti ar bendrauti	1	2	3	4	5	6	7	8	99
9	Kita (irašykite)	1	2	3	4	5	6	7	8	99

KORTELĖ SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17

F10. Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius užsieniečius ne ES piliečius. Pasakykite, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu?:

(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Lietuvoje gyvenantys/į Lietuvą atvykstantys užsieniečiai ne ES piliečiai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą.	1	2	3	4	99
2.	Valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvoje gyvenančių/į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai	1	2	3	4	99
3.	Lietuvoje jau pakanka užsieniečių ne ES piliečių ir negalima leisti, kad jų atvyktų daugiau.	1	2	3	4	99
4.	Lietuvoje gyvenantys/į Lietuvą atvykstantys užsieniečiai ne ES piliečiai gali padidinti nusikalstamumo lygį .	1	2	3	4	99
5.	Aš nenorėčiau, kad mano vaikai mokytųsi vienoje klasėje su užsieniečių ne ES piliečių vaikais.	1	2	3	4	99
6.	Dauguma į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių atvyksta su tikslu dirbti	1	2	3	4	99
7.	Dauguma į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių yra vyrai	1	2	3	4	99
8.	Daugumą į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių išlaiko Lietuvos mokesčių mokėtojai	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F11. Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvoje dirbančius užsieniečius ne ES piliečius. Pasakykite, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu?:

(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Į Lietuvą atvykstantys užsienio šalių darbuotojai (darbininkai) yra naudingi Lietuvos ekonomikai.	1	2	3	4	99
2.	Į Lietuvą atvykstantys užsienio šalių darbuotojai (darbininkai) gali sukelti socialinių neramumų.	1	2	3	4	99
3.	Trūkstant darbo jėgos neužimtose darbo vietose reikia leisti įsidarbinti užsieniečiams.	1	2	3	4	99
4.	Lietuvoje jau pakanka imigrantų ir negalima leisti, kad jų atvyktų daugiau.	1	2	3	4	99
5.	Dirbantys Lietuvos piliečiai ir legaliai įsidarbinę užsieniečiai privalo turėti vienodas teises darbe.	1	2	3	4	99
6.	Didėjant nedarbui, pirmiausiai darbu turėtų būti aprūpinti Lietuvos piliečiai, o ne užsieniečiai	1	2	3	4	99
7.	Kita (ĮRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F12. Kartais Lietuvoje gyvenantiems užsieniečiams ne ES piliečiams iškyla įvairių sudėtingų situacijų. Pasakykite, sutinkate ar nesutinkate, kad užsieniečiams ne ES piliečiams kyla ypatingų sunkumų šiose srityse:

(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Problemos	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Neigiamos visuomenės nuostatos	1	2	3	4	99
2.	Patiriamas smurtas	1	2	3	4	99
3.	Sunkumai ieškant darbo	1	2	3	4	99
4.	Niekas nenori išnuomoti būsto	1	2	3	4	99
5.	Lietuvių kalbos nemokėjimas	1	2	3	4	99
6.	Vaikų švietimas	1	2	3	4	99
7.	Sveikatos priežiūra	1	2	3	4	99
8.	Socialinė parama, paslaugos	1	2	3	4	99
9.	Kita (ĮRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F13. Kokia Jūsų nuomonė apie užsieniečius ne ES piliečius, atvykstančius iš kitų, mažiau išsivysčiusių šalių dirbti į Lietuvą. Kaip Jūs manote, ką turėtų daryti Lietuvos vyriausybė?

(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Problemos	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Leisti atvažiuoti visiems žmonėms, kurie nori dirbti Lietuvoje	1	2	3	4	99
2.	Leisti atvažiuoti žmonėms tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo	1	2	3	4	99
3.	Griežtai riboti atvažiuojančių dirbti užsieniečių ne ES piliečių skaičių	1	2	3	4	99
4.	Uždrausti atvykti čia dirbti	1	2	3	4	99
5.	Kita (ĮRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F14. Kurios iš žmonių grupių, kurias išvardinsiu, Jūsų nuomone, galėtų imtis nelegalaus darbo Lietuvoje? (SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Grupės	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Bedarbiai Lietuvos piliečiai	1	2	3	4	99
2.	Užsieniečiai ne ES piliečiai	1	2	3	4	99
3.	Užsieniečiai ES piliečiai	1	2	3	4	99
4.	Studentai	1	2	3	4	99
5.	Pensininkai	1	2	3	4	99
6.	Nelegaliai Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai	1	2	3	4	99
7.	Savarankiškai dirbantys užsieniečiai	1	2	3	4	99
8.	Kita (IRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F15**

F15. Ar pritarumėte, ar nepritarumėte integracijos priemonėms, kurios būtų taikomos Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams ne ES piliečiams (SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Integracijos priemonės	Nepritarčiau	Greičiau nepritarčiau nei pritarčiau	Greičiau pritarčiau nei nepritarčiau	Pritarčiau	N/N
1.	Lietuvių kalbos kursų organizavimas	1	2	3	4	99
2.	Kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimas	1	2	3	4	99
3.	Vaikų švietimo organizavimas	1	2	3	4	99
4.	Socialinio būsto suteikimas	1	2	3	4	99
5.	Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) darbe užtikrinimas	1	2	3	4	99
6.	Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant sveikatos priežiūros paslaugas užtikrinimas	1	2	3	4	99
7.	Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant socialinę paramą užtikrinimas	1	2	3	4	99
8.	Nemokamų teisinių konsultacijų organizavimas	1	2	3	4	99
9.	Pagalba tvarkant dokumentus (leidimai gyventi, pašalpos gavimas, kt.)	1	2	3	4	99
10.	Kita (IRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F16. Prašome pasakyti, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu:
(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
1.	Valstybė nekontroliuoja imigracijos į Lietuvą procesų	1	2	3	4	99
2.	Valstybė skiria mažai dėmesio Lietuvoje gyvenančių ir į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai	1	2	3	4	99
3.	Valstybė turėtų griežtai apriboti į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių skaičių	1	2	3	4	99
4.	Valstybė turėtų griežtai apibrėžti šalis, iš kurių į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai	1	2	3	4	99
5.	Valstybė turėtų užkirsti kelią koncentruotam užsieniečių ne ES piliečių apsigyvenimui Lietuvos teritorijoje	1	2	3	4	99
6.	Kita (IRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

KORTELĖ **SKALĖ F10 F11 F12 F13 F14 F16 F17**

F17. Prašome nurodyti, iš kurių šalių užsieniečių ne ES piliečių atvykimui į Lietuvą Jūs pritariate ar nepritariate?
(SKAITYKITE TEIGINIUS, PO VIENĄ ATSAKYMĄ KIEKVIENOJE EILUTĖJE)

	Šalys	Nepritariu	Greičiau nepritariu nei pritariu	Greičiau pritariu nei nepritariu	Pritariu	N/N
1.	Baltarusija	1	2	3	4	99
2.	Ukraina	1	2	3	4	99
3.	Moldova	1	2	3	4	99
4.	Pietų Kaukazas (Gruzija, Armėnija, Azerbaidžianas)	1	2	3	4	99
5.	Kinija	1	2	3	4	99
6.	Turkija	1	2	3	4	99
7.	Afrikos šalys	1	2	3	4	99
8.	Kazachstanas	1	2	3	4	99
9.	Kita (IRAŠYKITE)	1	2	3	4	99

2 Priedas. Atsakymų į anketos klausimus pasiskirstymai

Anketos klausimai	Atsakymų pasiskirstymai		
	Skaičius	% (nuo bendro apklaustųjų skaičiaus)	% (nuo atsakiusių į klausimą)
1. Čia išvardintos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardintų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte gyventi kaimynystėje?			
1. Asmenys su fizine negalia	101	9,8	9,8
2. Asmenys su psichikos negalia	543	52,9	52,9
3. Čėčėnai	402	39,2	39,2
4. Kinai	279	27,2	27,2
5. Pabėgėliai	444	43,3	43,3
6. Baltarusiai	99	9,7	9,7
7. Romai (čigonai)	593	57,8	57,8
8. Juodaodžiai	286	27,9	27,9
9. Kazachai	220	21,5	21,5
10. Kitos rasės (odos spalvos) asmenys	179	17,4	17,4
11. Lenkai	94	9,2	9,2
12. Rusai	75	7,4	7,4
13. Totoriai	166	16,2	16,2
14. Pakistaniečiai	314	30,7	30,7
15. Žydai	241	23,5	23,5
16. Turkai	251	24,5	24,5
17. Hinduistai, budistai	339	33,1	33,1
18. Musulmonai	413	40,3	40,3
19. Moldavai	146	14,3	14,3
20. Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	115	11,2	11,2
21. Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	210	20,5	20,5
22. Jehovos liudytojai	471	45,9	45,9
23. Ukrainiečiai	78	7,6	7,6
24. Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovai	255	24,9	24,9
25. Homoseksualūs asmenys	529	51,6	51,6
26. Iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenys	668	65,2	65,2
27. Žemesnės socialinės padėties asmenys	100	9,8	9,8
28. Aukštesnės socialinės padėties asmenys	41	4,0	4,0
29. Kita gimtąja kalba kalbantys asmenys	77	7,5	7,5
30. Lietuvių kalbos nemokantys asmenys	128	12,5	12,5

2. Čia išvardintos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, su kuo iš išvardintų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte dirbti vienoje darbovietėje?			
Asmenys su fizine negalia	121	11,8	11,8
Asmenys su psichikos negalia	549	53,5	53,5
Čečėnai	306	29,9	29,9
Kinai	214	20,9	20,9
Pabėgėliai	345	33,7	33,7
Baltarusiai	85	8,3	8,3
Romai (čigonai)	477	46,6	46,6
Juodaodžiai	240	23,4	23,4
Kazachai	177	17,2	17,2
Kitos rasės (odos spalvos) asmenys	148	14,4	14,4
Lenkai	94	9,2	9,2
Rusai	68	6,6	6,6
Totoriai	137	13,4	13,4
Pakistaniečiai	260	25,4	25,4
Žydai	199	19,4	19,4
Turkai	206	20,1	20,1
Hinduistai, budistai	256	25,0	25,0
Musulmonai	332	32,4	32,4
Moldavai	117	11,4	11,4
Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptių tikėjimo atstovai	93	9,1	9,1
Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptių tikėjimo atstovai	160	15,6	15,6
Jehovos liudytojai	372	36,3	36,3
Ukrainiečiai	63	6,1	6,1
Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovai	206	20,1	20,1
Homoseksualūs asmenys	425	41,5	41,5
Iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenys	516	50,3	50,3
Žemesnės socialinės padėties asmenys	68	6,7	6,7
Aukštesnės socialinės padėties asmenys	39	3,8	3,8
Kita gimtąja kalba kalbantys asmenys	79	7,7	7,7
Lietuvių kalbos nemokantys asmenys	183	17,8	17,8

3. Čia išvardytos įvairios žmonių grupės. Prašome pasakyti, kurioms iš išvardytų žmonių grupių Jūs nenorėtumėte išnuomoti būsto?			
Asmenys su fizine negalia	287	28,0	28,0
Asmenys su psichikos negalia	705	68,8	68,8
Čečėnai	551	53,7	53,7
Kinai	417	40,7	40,7
Pabėgėliai	571	55,7	55,7
Baltarusiai	236	23,0	23,0
Romai (čigonai)	723	70,5	70,5
Juodaodžiai	448	43,7	43,7
Kazachai	372	36,3	36,3
Kitos rasės (odos spalvos) asmenys	340	33,2	33,2
Lenkai	231	22,5	22,5
Rusai	204	19,9	19,9
Totoriai	314	30,6	30,6
Pakistaniečiai	466	45,4	45,4
Žydai	416	40,6	40,6
Turkai	428	41,8	41,8
Hinduistai, budistai	469	45,8	45,8
Musulmonai	531	51,8	51,8
Moldavai	290	28,3	28,3
Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	242	23,6	23,6
Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	359	35,0	35,0
Jehovos liudytojai	581	56,6	56,6
Ukrainiečiai	223	21,8	21,8
Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovai	407	39,7	39,7
Homoseksualūs asmenys	637	62,2	62,2
Iš įkalinimo įstaigų išėjusiais asmenys	777	75,8	75,8
Žemesnės socialinės padėties asmenys	270	26,4	26,4
Aukštesnės socialinės padėties asmenys	148	14,5	14,5
Kita gimtąja kalba kalbantys asmenys	221	21,6	21,6
Lietuvių kalbos nemokantys asmenys	299	29,1	29,1

4. Kaip per pastaruosius 5 metus pasikeitė Jūsų požiūris į šias Lietuvoje gyvenančias žmonių grupes?

Įvairios grupės	Labai pablogėjo	Greičiau pablogėjo, negu pagerėjo	Greičiau pagerėjo, negu pablogėjo	Labai pagerėjo	N/N
Asmenys su fizine negalia	1,2	6,2	38,3	5,0	49,3
Asmenys su psichikos negalia	4,5	23,0	26,8	1,7	44,0
Čečėnai	6,3	29,3	19,4	0,9	44,2
Kinai	3,6	22,1	24,2	0,9	49,2
Pabėgėliai	6,5	29,3	18,1	0,6	45,5
Baltarusiai	1,1	9,1	36,2	1,8	51,8
Romai (čigonai)	9,7	33,1	15,5	0,9	40,8
Juodaodžiai	4,1	18,0	24,7	1,3	52,0
Kazachai	2,4	11,2	25,3	1,0	60,1
Kitos rasės (odos spalvos) asmenys	2,6	10,6	26,5	1,3	59,0
Lenkai	2,3	8,7	37,0	2,6	49,5
Rusai	0,8	8,3	38,5	2,8	49,6
Totoriai	1,7	9,7	30,2	0,9	57,6
Pakistaniečiai	4,2	20,6	19,4	0,8	55,1
Žydai	2,9	17,8	24,9	1,2	53,2
Turkai	2,3	16,7	23,7	1,0	56,2
Hinduistai, budistai	2,6	18,7	19,7	0,6	58,3
Musulmonai	6,3	24,3	18,7	1,0	49,7
Moldavai	1,6	10,4	29,8	0,8	57,3
Tradicinių krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	1,4	8,0	29,6	2,3	58,7
Kitų (netradicinių) krikščioniškos kilmės kryptų tikėjimo atstovai	1,8	14,6	23,8	1,0	58,9
Jehovos liudytojai	8,3	26,7	15,7	0,8	48,5
Ukrainiečiai	1,7	7,2	34,1	3,5	53,5
Valstybės neregistruotų religinių tikėjimų atstovai	2,4	21,7	20,8	0,7	54,4
Homoseksualūs asmenys	13,6	34,6	14,0	1,2	36,7
Iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys	18,2	35,0	11,4	0,4	35,0
Žemesnės socialinės padėties asmenys	2,4	14,2	27,2	1,2	54,9
Aukštesnės socialinės padėties asmenys	1,3	8,9	28,8	1,4	59,5
Kita gimtąja kalba kalbantys asmenys	1,1	6,7	29,3	0,9	62,1
Lietuvių kalbos nemokantys asmenys	2,7	10,3	26,3	0,8	60,0

5. Koks Jūsų požiūris į Lietuvoje gyvenančius užsieniečius iš regionų ir šalių, kuriuos išvardinsiu?

Grupės	Teigiamas	Greičiau teigiamas	Greičiau neigiamas	Neigiamas	N/N
1. Vakarų Europos (<i>Prancūzijos, Italijos, Belgijos, Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Graikijos, kt.</i>)	49,4	39,4	4,0	0,8	6,4
2. Rytų Europos (<i>Latvijos, Bulgarijos, Čekijos, Slovakijos, Rumunijos, kt.</i>)	45,3	42,1	5,3	1,3	6,1
3. Afrikos valstybių	26,0	29,4	25,2	4,5	14,8
4. Amerikos (JAV)	39,5	42,7	7,8	2,4	7,6
5. Kinijos	26,0	32,4	26,8	4,0	10,8
6. Turkijos	25,2	32,3	25,0	3,9	13,6
7. Armėnijos	26,5	36,0	21,2	3,2	13,0
8. Kazachstano	25,2	33,4	19,8	4,2	17,4
9. Pakistano	20,4	24,1	29,3	7,2	19,1
10. Libano	20,7	24,3	28,1	7,3	19,7

6a. Jūsų nuomone. Per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ? (Tiek ES (Europos Sąjungos), tiek ne ES piliečių)?			
Kinijos	172	16,7	16,7
Baltarusijos	92	9,0	9,0
Ukrainos	94	9,2	9,2
Čečėnijos	42	4,1	4,1
Lenkijos	81	7,9	7,9
Rusijos	98	9,5	9,5
Kazachstano	22	2,1	2,1
Gruzijos	9	0,9	0,9
Libano	24	2,4	2,4
Rytų šalių	6	0,6	0,6
Amerikos	8	0,8	0,8
Azijos	9	0,9	0,9
Anglijos, D. Britanijos	8	0,8	0,8
Armėnijos	16	1,6	1,6
Turkijos	37	3,6	3,6
Afrikos	26	2,5	2,5
Vokietijos	24	2,3	2,3
Švedijos	1	0,1	0,1
Afganistano	10	1,0	1,0
Pakistano	34	3,3	3,3
Ispanijos	3	0,3	0,3
Bulgarijos	1	0,1	0,1
Japonijos	5	0,5	0,5
Danijos	1	0,1	0,1
Vietnamo	4	0,4	0,4
Rumunijos	1	0,1	0,1
Korėjos	1	0,1	0,1
Kaukazo	1	0,1	0,1
Irako	3	0,3	0,3
Irano	2	0,1	0,1
Azerbaidžano	1	0,1	0,1
Moldavijos	2	0,2	0,2
Indijos	2	0,2	0,2
JAV	10	1,0	1,0
Rytų Europos	1	0,1	0,1
Prancūzijos	4	0,4	0,4
Belgijos	1	0,1	0,1
Norvegijos	2	0,2	0,2
Latvijos	15	1,5	1,5
Italijos	1	0,1	0,1
Islandijos	3	0,3	0,3
Vengrijos	1	0,1	0,1
Lichtenšteino	1	0,1	0,1
Nenurodė	143	14,0	14,0

6b. Jūsų nuomone. Per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ? (Tiek ES (Europos Sąjungos), tiek ne ES piliečių)?			
Kinijos	99	9,7	12,2
Baltarusijos	123	12,0	15,1
Ukrainos	95	9,3	11,7
Čečėnijos	33	3,2	4,0
Lenkijos	57	5,6	7,0
Rusijos	90	8,7	11,0
Kazachstano	12	1,2	1,5
Gruzijos	14	1,4	1,7
Libano	34	3,3	4,1
Amerikos	6	0,6	0,8
Azijos	4	0,4	0,4
Anglijos, D. Britanijos	15	1,5	1,9
Airijos	2	0,2	0,3
Armėnijos	20	1,9	2,4
Turkijos	31	3,1	3,8
Afrikos	14	1,4	1,8
Vokietijos	24	2,3	2,9
Švedijos	4	0,4	0,4
Afganistano	9	0,9	1,1
Pakistano	37	3,6	4,5
Ispanijos	2	0,2	0,3
Bulgarijos	1	0,1	0,2
Japonijos	8	0,7	0,9
Danijos	5	0,5	0,6
Vietnamo	6	0,6	0,8
Rumunijos	4	0,4	0,5
Korėjos	3	0,2	0,3
Irako	3	0,3	0,3
Irano	3	0,3	0,3
Moldavijos	14	1,4	1,8
JAV	4	0,4	0,5
Prancūzijos	2	0,2	0,3
Čekijos	2	0,2	0,3
Norvegijos	6	0,5	0,7
Latvijos	17	1,6	2,0
Italijos	6	0,6	0,7
Albanijos	1	0,1	0,1
Arabijos	1	0,1	0,2
Vengrijos	2	0,2	0,3
Estijos	2	0,2	0,2
Tadžikijos	1	0,1	0,1
Pietų Azijos	1	0,1	0,1

6c. Jūsų nuomone. Per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ? (Tiek ES (Europos Sąjungos), tiek ne ES piliečių)?			
Kinijos	97	9,5	13,4
Baltarusijos	88	8,6	12,1
Ukrainos	87	8,5	12,0
Čečėnijos	27	2,6	3,7
Lenkijos	57	5,5	7,8
Rusijos	70	6,8	9,6
Kazachstano	11	1,1	1,5
Gruzijos	16	1,6	2,2
Libano	29	2,8	3,9
Amerikos	5	0,5	0,7
Anglijos, D. Britanijos	9	0,8	1,2
Airijos	2	0,2	0,3
Armėnijos	19	1,9	2,7
Turkijos	27	2,6	3,7
Afrikos	21	2,0	2,9
Vokietijos	11	1,1	1,5
Švedijos	1	0,1	0,2
Afganistano	15	1,5	2,1
Pakistano	24	2,3	3,2
Ispanijos	2	0,2	0,3
Bulgarijos	6	0,6	0,9
Japonijos	3	0,3	0,4
Danijos	4	0,4	0,6
Vietnamo	5	0,5	0,7
Rumunijos	1	0,1	0,2
Korėjos	1	0,1	0,2
Kaukazo	1	0,1	0,1
Irako	7	0,7	0,9
Irano	2	0,2	0,3
Uzbekistano	1	0,0	0,1
Moldavijos	12	1,2	1,7
Kirgizijos	1	0,1	0,2
Indijos	6	0,6	0,9
JAV	4	0,4	0,6
Šri Lankos	1	0,1	0,1
Vakarų Europos	1	0,1	0,2
Prancūzijos	3	0,2	0,3
Čekijos	4	0,4	0,6
Norvegijos	3	0,3	0,4
Latvijos	28	2,7	3,8
Italijos	2	0,2	0,3
Australijos	1	0,0	0,1
Arabijos	1	0,1	0,2
Izraelio	1	0,1	0,1
Sirijos	1	0,1	0,2
Vengrijos	2	0,2	0,3
Estijos	2	0,2	0,3
Šveicarijos	1	0,1	0,1
Bangladešo	1	0,1	0,2
Saudo Arabijos	1	0,1	0,1

7. Jūsų nuomone, koku tikslu dažniausiai į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai:			
Veikla	Taip	Ne	N/V
Dirbti aukštos kvalifikacijos darbą (dėstytojai, gydytojai, kt.)	17,7	65,2	17,1
Studijuoti/mokyti	61,8	25,7	12,5
Dirbti nelegaliai	64,5	18,6	16,8
Pas savo šeimos narius	52,3	31,9	15,8
Pradėti verslą	45,4	38,7	16,0
Dirbti ne kvalifikuotą darbą (darbininkais)	79,4	11,7	8,9
Prašyti prieglobsčio	61,2	24,7	14,1
8a. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ne ES piliečių?			
Kinijos	207	20,2	20,2
Baltarusijos	131	12,8	12,8
Ukrainos	100	9,7	9,7
Čečėnijos	44	4,3	4,3
Lenkijos	5	0,5	0,5
Rusijos	97	9,5	9,5
Kazachstano	31	3,0	3,0
Gruzijos	7	0,7	0,7
Libano	29	2,8	2,8
Rytų šalių	1	0,1	0,1
Amerikos	8	0,8	0,8
Azijos	14	1,4	1,4
Anglijos, D. Britanijos	1	0,1	0,1
Armėnijos	24	2,3	2,3
Turkijos	35	3,4	3,4
Afrikos	19	1,8	1,8
Vokietijos	2	0,2	0,2
Švedijos	1	0,1	0,1
Afganistano	19	1,8	1,8
Pakistano	37	3,6	3,6
Japonijos	7	0,7	0,7
Vietnamo	1	0,1	0,1
Kaukazo	2	0,2	0,2
Irako	7	0,7	0,7
Irano	6	0,6	0,6
Azerbaidžano	1	0,1	0,1
Moldavijos	8	0,8	0,8
Indijos	1	0,1	0,1
JAV	4	0,4	0,4
Norvegijos	2	0,2	0,2
Turkmėnijos	1	0,1	0,1
Tadžikijos	1	0,1	0,1
Nenurodė	172	16,8	16,8

8b. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ne ES piliečių?			
Kinijos	105	13,5	13,5
Baltarusijos	138	17,7	17,7
Ukrainos	135	17,3	17,3
Čečėnijos	34	4,4	4,4
Lenkijos	16	2,1	2,1
Rusijos	83	10,6	10,6
Kazachstano	16	2,1	2,1
Gruzijos	10	1,2	1,2
Libano	45	5,8	5,8
Amerikos	5	0,7	0,7
Azijos	3	0,4	0,4
Armėnijos	34	4,3	4,3
Turkijos	34	4,4	4,4
Afrikos	13	1,7	1,7
Afganistano	13	1,6	1,6
Pakistano	30	3,8	3,8
Ispanijos	1	0,2	0,2
Japonijos	10	1,3	1,3
Vietnamo	8	1,0	1,0
Korėjos	1	0,1	0,1
Kaukazo	1	0,1	0,1
Irako	8	1,0	1,0
Irano	7	0,9	0,9
Uzbekistano	1	0,2	0,2
Moldavijos	12	1,5	1,5
Indijos	2	0,2	0,2
JAV	5	0,6	0,6
Šri Lankos	1	0,2	0,2
Norvegijos	4	0,5	0,5
Latvijos	1	0,1	0,1
Libijos	1	0,2	0,2
Australijos	1	0,2	0,2
Arabijos	1	0,1	0,1
Sirijos	1	0,2	0,2
Tadžikijos	1	0,1	0,1

8c. Jūsų nuomone, per pastaruosius 2 metus, iš kokių šalių į Lietuvą atvyko daugiausiai užsieniečių ne ES piliečių?			
Kinijos	98	14,6	14,6
Baltarusijos	90	13,4	13,4
Ukrainos	94	14,0	14,0
Čečėnijos	27	4,0	4,0
Lenkijos	10	1,5	1,5
Rusijos	67	10,0	10,0
Kazachstano	19	2,8	2,8
Gruzijos	15	2,3	2,3
Libano	31	4,6	4,6
Amerikos	1	0,1	0,1
Anglijos, D. Britanijos	4	0,6	0,6
Armėnijos	27	4,1	4,1
Turkijos	34	5,1	5,1
Afrikos	21	3,2	3,2
Vokietijos	1	0,2	0,2
Afganistano	26	3,8	3,8
Pakistano	32	4,8	4,8
Japonijos	5	0,7	0,7
Slovakijos	1	0,1	0,1
Vietnamo	10	1,5	1,5
Rumunijos	2	0,3	0,3
Korėjos	2	0,2	0,2
Irako	14	2,1	2,1
Irano	4	0,6	0,6
Uzbekistano	1	0,2	0,2
Azerbaidžano	1	0,1	0,1
Moldavijos	13	1,9	1,9
Kirgizijos	2	0,3	0,3
Indijos	10	1,5	1,5
JAV	2	0,3	0,3
Čekijos	1	0,1	0,1
Norvegijos	2	0,4	0,4
Turkmėnijos	1	0,2	0,2
Latvijos	1	0,2	0,2
Izraelio	2	0,3	0,3
Maroko	1	0,1	0,1

9. Ar Jums kada nors teko girdėti, matyti ar bendrauti su kortelėje išvardytais asmenimis užsieniečiais ne ES piliečiais?

	Žemos kvalifikacijos darbą dirbančiais užsieniečiais (darbininkais)	Lietuvoje studijuojančiais užsieniečiais	Užsieniečiai, Lietuvoje gyvenančiais nelegaliai	Aukštos kvalifikacijos darbą dirbančiais užsieniečiais (gydytojai, dėstytojai)	Užsieniečiai, Lietuvoje pradėjęs savo verslą	Užsieniečiai, atvykstančiai į Lietuvą pas savo šeimos narius	Lietuvoje gyvenančiais pabėgėliais	N/N
Pažįstu asmeniškai	6,9	4,5	1,3	2,6	3,0	6,2	0,9	82,4
Yra tekę kalbėtis	8,3	7,2	1,5	3,5	4,7	7,4	1,3	77,1
Teško pačiam matyti, sutikti	15,7	14,8	3,2	5,9	8,2	11,1	2,7	60,8
Pasakojo draugai/kaimynai	17,7	11,6	5,7	4,1	10,3	16,9	7,4	55,5
Mačiau per televiziją	47,6	41,6	35,7	21,1	33,9	29,4	61,4	16,4
Girdėjau per radiją	26,7	18,8	17,9	10,7	14,4	12,0	25,4	49,4
Skačiau spaudoje (laikraštyje, internete)	36,1	27,4	25,3	15,2	26,2	20,2	36,3	36,2
Neteko girdėti, matyti ar bendrauti	23,8	30,3	39,0	26,2	35,0	33,8	20,1	30,7

10. Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvoje gyvenančius ir į Lietuvą atvykstančius užsieniečius ne ES piliečius. Pasakykite, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu?					
Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
Lietuvoje gyvenantys/į Lietuvą atvykstantys užsieniečiai ne ES piliečiai praturtina šalies kultūrinį gyvenimą.	29,0	27,1	19,7	9,4	14,7
Valstybė turėtų skirti daugiau dėmesio Lietuvoje gyvenančių/į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai	20,7	27,5	26,0	9,6	16,2
Lietuvoje jau pakanka užsieniečių ne ES piliečių ir negalima leisti, kad jų atvyktų daugiau.	7,6	19,4	31,8	24,9	16,4
Lietuvoje gyvenantys/į Lietuvą atvykstantys užsieniečiai ne ES piliečiai gali padidinti nusikalstamumo lygį .	6,1	17,8	34,3	30,1	11,7
Aš nenorėčiau, kad mano vaikai mokytųsi vienoje klasėje su užsieniečių ne ES piliečių vaikais.	24,6	28,3	15,4	11,9	19,8
Dauguma į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių atvyksta su tikslu dirbti	4,2	10,9	42,2	31,0	11,7
Dauguma į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių yra vyrai	2,2	6,0	39,1	35,8	16,9
Daugumą į Lietuvą atvykstančių/Lietuvoje gyvenančių užsieniečių ne ES piliečių išlaiko Lietuvos mokesčių mokėtojai	5,1	12,9	30,4	27,1	24,5

11. Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvoje dirbančius užsieniečius ne ES piliečius. Pasakykite, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu?

Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
Į Lietuvą atvykstantys užsienio šalių darbuotojai (darbininkai) yra naudingi Lietuvos ekonomikai.	25,1	27,3	23,6	8,0	16,1
Į Lietuvą atvykstantys užsienio šalių darbuotojai (darbininkai) gali sukelti socialinių neramumų.	6,8	21,0	33,7	27,4	11,1
Trūkstant darbo jėgos neužimtose darbo vietose reikia leisti įsidarbinti užsieniečiams.	17,7	15,0	39,2	18,9	9,2
Lietuvoje jau pakanka imigrantų ir negalima leisti, kad jų atvyktų daugiau.	6,7	19,3	31,9	25,5	16,5
Dirbantys Lietuvos piliečiai ir legaliai įsidarbinę užsieniečiai privalo turėti vienodas teises darbe.	7,1	12,0	41,7	28,6	10,5
Didėjant nedarbiui, pirmiausiai darbu turėtų būti aprūpinti Lietuvos piliečiai, o ne užsieniečiai	0,9	2,7	16,2	76,2	4,0

12. Kartais Lietuvoje gyvenantiems užsieniečiams ne ES piliečiams iškyla įvairių sudėtingų situacijų. Pasakykite, sutinkate ar nesutinkate, kad užsieniečiams ne ES piliečiams kyla ypatingų sunkumų šiose srityse

Problemos	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
Neigiamos visuomenės nuostatos	8,6	17,3	35,1	29,1	9,8
Patiriamas smurtas	11,4	31,0	30,2	18,1	9,4
Sunkumai ieškant darbo	4,6	9,0	41,0	37,3	8,1
Niekas nenori išnuomoti būsto	7,4	16,3	36,7	25,3	14,3
Lietuvių kalbos nemokėjimas	3,6	7,3	31,9	52,9	4,4
Vaikų švietimas	5,4	8,6	36,5	36,0	13,5
Sveikatos priežiūra	7,8	11,6	36,0	28,3	16,2
Socialinė parama, paslaugos	7,9	10,1	35,9	28,5	17,6

13. Kokia Jūsų nuomonė apie užsieniečius ne ES piliečius, atvykstančius iš kitų, mažiau išsivysčiusių šalių dirbti į Lietuvą. Kaip Jūs manote, ką turėtų daryti Lietuvos vyriausybė?

Problemos	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	<i>N/N</i>
Leisti atvažiuoti visiems žmonėms, kurie nori dirbti Lietuvoje	30,8	32,4	19,0	9,5	8,3
Leisti atvažiuoti žmonėms tik tuo atveju, jei jiems Lietuvoje yra darbo	5,9	8,9	45,9	34,2	5,2
Griežtai riboti atvažiuojančių dirbti užsieniečių ne ES piliečių skaičių	7,0	21,3	36,0	24,6	11,1
Uždrausti atvykti čia dirbti	22,8	37,1	15,3	9,7	15,2

14. Kurios iš žmonių grupių, kurias išvardinsiu, Jūsų nuomone, galėtų imtis nelegalaus darbo Lietuvoje?

Grupės	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	<i>N/N</i>
Bedarbiai Lietuvos piliečiai	12,3	6,4	24,0	50,5	6,8
Užsieniečiai ne ES piliečiai	21,8	13,6	19,2	32,7	12,6
Užsieniečiai ES piliečiai	27,0	24,3	15,4	21,3	11,9
Studentai	16,5	15,8	24,5	33,0	10,1
Pensininkai	24,4	19,1	20,7	25,3	10,5
Nelegaliai Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai	21,7	10,7	18,7	36,2	12,7
Savarankiškai dirbantys užsieniečiai	28,3	22,0	13,9	18,2	17,6

15. Ar pritarumėte, ar nepritarumėte integracijos priemonėms, kurios būtų taikomos Lietuvoje gyvenantiems ir į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams ne ES piliečiams					
Integracijos priemonės	Nepritarčiau	Greičiau nepritarčiau nei pritarčiau	Greičiau pritarčiau nei nepritarčiau	Pritarčiau	N/N
Lietuvių kalbos kursų organizavimas	6,5	10,3	37,8	38,0	7,5
Kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimas	12,3	17,7	33,8	27,6	8,7
Vaikų švietimo organizavimas	5,3	8,1	39,9	38,0	8,8
Socialinio būsto suteikimas	31,8	22,4	22,4	12,2	11,3
Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) darbe užtikrinimas	12,2	17,6	36,9	24,9	8,4
Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant sveikatos priežiūros paslaugas užtikrinimas	8,5	14,3	41,3	27,0	8,8
Vienodų teisių Lietuvos piliečiams ir užsieniečiams (ne ES piliečiams) gaunant socialinę paramą užtikrinimas	18,4	26,4	25,7	16,7	12,8
Nemokamų teisiųjų konsultacijų organizavimas	14,5	19,1	33,7	22,2	10,5
Pagalba tvarkant dokumentus (leidimai gyventi, pašalpos gavimas, kt.)	11,4	13,1	39,9	25,6	10,0
16. Prašome pasakyti, ar sutinkate, ar nesutinkate su teiginiais, kuriuos perskaitysiu					
Teiginiai	Nesu tinku	Greičiau nesutinku nei sutinku	Greičiau sutinku nei nesutinku	Sutinku	N/N
Valstybė nekontroliuoja imigracijos į Lietuvą procesų	12,0	22,3	26,8	23,1	15,9
Valstybė skiria mažai dėmesio Lietuvoje gyvenančių ir į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių integracijai	11,2	21,8	28,6	16,6	22,0
Valstybė turėtų griežtai apriboti į Lietuvą atvykstančių užsieniečių ne ES piliečių skaičių	7,5	20,7	32,5	26,7	12,5
Valstybė turėtų griežtai apibrėžti šalis, iš kurių į Lietuvą atvyksta užsieniečiai ne ES piliečiai	8,3	22,4	29,6	24,5	15,1
Valstybė turėtų užkirsti kelią koncentruotam užsieniečių ne ES piliečių apsigyvenimui Lietuvos teritorijoje	5,8	13,1	32,7	31,2	17,2

17. Pritariate ar nepritariate, kad užsieniečiai ne ES piliečiai į Lietuvą atvyktų gyventi ir dirbti iš...					
Šalys	Nepritariu	Greičiau nepritariu nei pritariu	Greičiau pritariu nei nepritariu	Pritariu	N/N
Baltarusijos	15,7	20,0	32,2	21,2	10,9
Ukrainos	15,9	20,2	32,1	20,4	11,4
Moldovos	17,3	23,3	28,6	17,2	13,6
Pietų Kaukazo (Gruzijos, Armėnijos, Azerbaidžiano)	21,3	30,8	20,8	13,6	13,4
Kinijos	25,4	32,2	18,1	10,6	13,7
Turkijos	24,3	33,4	17,3	10,9	14,1
Afrikos šalių	27,0	32,3	14,9	10,1	15,7
Kazachstano	23,5	29,1	18,5	11,5	17,4
Kitų šalių (IRAŠYKITE)					
ANKETOS KLAUSIMAI					
ANKETOS KLAUSIMAI	Atsakymų pasiskirstymai				
	Skaičius	% (nuo bendro apklaustųjų skaičiaus)		% (nuo atsakiusių į klausimą)	
Amžiaus grupė					
15-24	208	20,3		20,3	
25-34	146	14,2		14,2	
35-44	154	15,0		15,0	
45-54	195	19,0		19,0	
55-64	124	12,1		12,1	
65-74	197	19,2		19,2	
Iš viso	1025	100,0		100,0	
Koks Jūsų aukščiausias įgytas išsimokslinimas (t.y. baigtas, turite diplomą, pažymėjimą)?					
Pradinis (1-4kl.)		88		8,6	8,6
Pagrindinis (9-10 kl. arba pradinis su profesija)		177		17,3	17,3
Bendras vidurinis (9-10 kl. su profesija; 11-12 kl.; 11-12 k)		384		37,5	37,5
Povidurinis (pabaigus 11-12 kl. papildomai/atskirai įgyta pr.		129		12,6	12,6
Aukštesnysis (baigta aukštesnioji mokykla nuo 1991 m. iki 20		48		4,6	4,6
Aukštasis (universitetas, kolegija)		198		19,4	19,4
Iš viso		1025		100,0	100,0
Kokia Jūsų šeimyninė padėtis?					
1. Vedęs/ištekėjusi		491		47,9	47,9
2. Nevedęs/netekėjusi		257		25,0	25,0
3. Išsiskyres/išsiskyrusi		105		10,2	10,2
4. Našlys/našlė		116		11,3	11,3
5. Gyvena nesusituokęs/nesusituokusi		51		5,0	5,0
Nenurodė		6		0,5	0,5
Iš viso		1025		100,0	100,0
Ar Jūs šiuo metu dirbate?					
Dirbu		480		46,8	46,8
Nedirbu		545		53,2	53,2
Iš viso		1025		100,0	100,0

Koks pagrindinis Jūsų užsiėmimas šiuo metu?			
1. Vadovas, įmonės savininkas	34	3,4	3,4
2. Tarnautojas	95	9,2	9,2
3. Specialistas	145	14,1	14,1
4. Darbininkas	177	17,3	17,3
5. Ūkininkas	16	1,5	1,5
6. Pensininkas	268	26,2	26,2
7. Bedarbis	100	9,8	9,8
8. Namų šeimininkė	33	3,2	3,2
9. Moksleivis, studentas	142	13,8	13,8
10. Dirba pagal verslo liudijimą	1	0,1	0,1
11. Dirba pagal patentą	2	0,2	0,2
12. Vaiko priežiūros atostogose	9	0,9	0,9
Nenurodė	3	0,3	0,3
Iš viso	1025	100,0	100,0
Prašytume šioje skalėje nurodyti, kokios yra vidutinės Jūsų šeimos nario pajamos per mėnesį?			
1. 0-100	20	1,9	1,9
2. 101-200	17	1,6	1,6
3. 201-300	30	2,9	2,9
4. 301-400	38	3,7	3,7
5. 401-500	60	5,9	5,9
6. 501-600	92	8,9	8,9
7. 601-700	95	9,3	9,3
8. 701-800	107	10,4	10,4
9. 801-900	88	8,6	8,6
10. 901-1000	108	10,5	10,5
11. 1001-1100	52	5,1	5,1
12. 1101-1200	29	2,8	2,8
13. 1201-1300	23	2,3	2,3
14. 1301-1400	15	1,5	1,5
15. 1401-1500	39	3,8	3,8
16. 1501-1600	17	1,6	1,6
17. 1601-1700	5	0,5	0,5
18. 1701-1800	5	0,5	0,5
19. 1801-1900	5	0,5	0,5
20. 1901-2000	11	1,1	1,1
21. 2001-2100	8	0,8	0,8
22. 2101-2200	4	0,4	0,4
23. 2201-2300	4	0,4	0,4
24. 2301-2400	1	0,1	0,1
25. 2401-2500	3	0,3	0,3
26. 2501-2600	2	0,2	0,2
27. 2601-2700	1	0,1	0,1
28. 2901-3000	5	0,5	0,5
29. 3001-3100	4	0,4	0,4
30. 3701-3800	1	0,1	0,1
31. 3901-4000	3	0,3	0,3
32. 4001-4100	6	0,6	0,6
Atsisakau nurodyti	70	6,8	6,8
Nežinau	57	5,6	5,6
Iš viso	1025	100,0	100,0

Prašome pasakyti, kiek iš viso šeimos narių gyvena kartu su Jumis ir veda bendrą namų ūkį?			
0	219	21,3	21,5
1	323	31,5	31,7
2	240	23,4	23,6
3	175	17,1	17,2
4	36	3,5	3,5
5	17	1,7	1,7
6	3	0,3	0,3
7	2	0,2	0,2
8	3	0,3	0,3
Viso	1018	99,3	100,0
Nenurodė	7	0,7	
Iš viso	1025	100,0	
Prašome pasakyti, kiek vaikų iki 18 metų amžiaus gyvena kartu su Jumis?			
1	215	21,0	59,4
2	122	11,9	33,8
3	18	1,7	4,9
4	4	0,4	1,0
5	3	0,3	1,0
Viso	362	35,3	100,0
Vaikai iki 18 m. kartu negyvena *	658	64,1	
Nenurodė	6	0,6	
	663	64,7	
Iš viso	1025	100,0	
Gal galėtumėte pasakyti kokios Jūs esate			
Lietuvis/lietuvė	887	86,5	86,5
Rusas/rusė	61	6,0	6,0
Lenkas/lenkė	54	5,3	5,3
Ukrainietis/ukrainietė	8	0,8	0,8
Baltarusis/baltarusė	9	0,9	0,9
Vokietis/vokietė	1	0,1	0,1
Suomis/suomė	1	0,1	0,1
N/N	3	0,3	0,3
Iš viso	1025	100,0	100,0
Respondento lytis			
Vyras	491	47,9	47,9
Moteris	534	52,1	52,1
Iš viso	1025	100,0	100,0
Apskritis			
Alytaus	53	5,2	5,2
Kauno	206	20,1	20,1
Klaipėdos	112	11,0	11,0
Marijampolės	50	4,9	4,9
Panevėžio	87	8,5	8,5
Šiaulių	105	10,3	10,3
Tauragės	37	3,6	3,6
Telšių	47	4,6	4,6
Utenos	51	5,0	5,0
Vilniaus	276	26,9	26,9
Iš viso	1025	100,0	100,0

Savivaldybė			
1. Alytaus m. sav.	23	2,2	2,2
2. Alytaus r. sav.	5	0,5	0,5
3. Lazdijų r. sav.	26	2,5	2,5
4. Jonavos r. sav.	9	0,9	0,9
5. Kaišiadorių r. sav.	27	2,6	2,6
6. Kauno m. sav.	116	11,3	11,3
7. Kauno r. sav.	21	2,0	2,0
8. Kėdainių r. sav.	9	0,9	0,9
9. Raseinių r. sav.	24	2,3	2,3
10. Klaipėdos m. sav.	58	5,6	5,6
11. Klaipėdos r. sav.	5	0,5	0,5
12. Kretingos r. sav.	19	1,8	1,8
13. Palangos m. sav.	6	0,6	0,6
14. Škuodo r. sav.	14	1,3	1,3
15. Šilutės r. sav.	12	1,1	1,1
16. Kazlų Rūdos sav.	2	0,2	0,2
17. Marijampolės sav.	8	0,8	0,8
18. Marijampolė	15	1,4	1,4
19. Šakių r. sav.	25	2,4	2,4
20. Kupiškio r. sav.	20	2,0	2,0
21. Panevėžio m. sav.	36	3,5	3,5
22. Panevėžio r. sav.	13	1,3	1,3
23. Pasvalio r. sav.	18	1,7	1,7
24. Akmenės r. sav.	14	1,3	1,3
25. Kelmės r. sav.	13	1,3	1,3
26. Pakruojo r. sav.	5	0,5	0,5
27. Radviliškio r. sav.	15	1,5	1,5
28. Šiaulių m. sav.	16	1,6	1,6
29. Šiaulių r. sav.	43	4,2	4,2
30. Jurbarko r. sav.	19	1,8	1,8
31. Tauragės r. sav.	9	0,9	0,9
32. Tauragė	9	0,9	0,9
33. Mažeikių r. sav.	11	1,0	1,0
34. Plungės r. sav.	19	1,9	1,9
35. Telšių r. sav.	9	0,9	0,9
36. Telšiai	8	0,8	0,8
37. Ignalinos r. sav.	9	0,9	0,9
38. Molėtų r. sav.	13	1,3	1,3
39. Utenos r. sav.	8	0,8	0,8
40. Utena	10	1,0	1,0
41. Visagino sav.	11	1,0	1,0
42. Elektrėnų sav.	14	1,3	1,3
43. Širvintų r. sav.	19	1,9	1,9
44. Švenčionių r. sav.	9	0,9	0,9
45. Ukmergės r. sav.	24	2,3	2,3
46. Vilniaus m. sav.	188	18,3	18,3
47. Vilniaus r. sav.	22	2,2	2,2
Iš viso	1025	100,0	100,0
Gyvenvietės dydis			
1. Iki 2000 gyv.	335	32,7	32,7
2. 2000-30000 gyv.	193	18,8	18,8
3. 30000-180000 gyv.	136	13,2	13,2
4. Virš 180 000 gyv.	362	35,3	35,3
Iš viso	1025	100,0	100,0

